

2000-luvun vaeltajien motiivit Camino de Santiagon pyhiinvaellusreitillä

Mia Lindgren

Tekijä(t) Mia Lindgren	
Koulutusohjelma Matkailunliikkeenjohdon koulutusohjelma	
Opinnäytetyön otsikko 2000-luvun vaeltajien motiivit Camino de Santiagon pyhiinvaellusreitillä	Sivu- ja liitesivumäärä 52 + 13
<p>Pyhiinvaelluksen suosio on kasvanut viime vuosina paljon. Yhdessä Euroopan merkittävimmässä kristillisessä pyhiinvaelluskohteessa Camino de Santiagolla tilastoitiin yli 300 000 pyhiinvaeltajaa vuonna 2017. Tänä päivänä pyhiinvaelluksesta voidaan puhua kasvavana ilmiönä, joka tuottaa suurta matkailutuloa. Vanhoja reittejä on löydetty uudestaan ja pyhiinvaellukset ovat myös maallistuneet merkittävästi.</p> <p>Pyhiinvaellus on yksi hengellisen matkailun toteutusmuoto ja tarkoittaa pyhälle paikalle vaeltamista. Entisajan pyhiinvaeltajat lähtivät vaelluksille kiitos tai avunpyyntö motiivinaan. He lähtivät usein kotioveltaan ja vaelsivat pitkiäkin aikoja.</p> <p>Tutkimuksessani perehdyn motiiveihin tämän päivän vaelluksille Camino de Santiagolla. Tutkin myös pyhiinvaelluksen hengellisiä tekijöitä, pyhiinvaelluksen alkuperäistä tarkoitusta kunniottaen. Tutkimusmenetelmäni olivat laadullisia ja tutkimuksen toteutin haastatteluilla sekä omilla havainnoillani. Tutkimusta varten haastattelin kuutta Camino de Santiagolla vaeltanutta pyhiinvaeltajaa. Tutkimus toteutettiin keväällä 2018.</p> <p>Tutkimuksessa selvisi, että 2000-luvun vaellukselle Camino de Santiagolle ei johda pelkästään hengelliset tai uskonnolliset syyt. Vaeltajia lähtee matkaan myös urheilullisin syin ja osa lähtee pyhiinvaellusreitille uuden elämäkokemuksen perässä. Camino de Santiago koetaan kiinnostavana kohteena elämäkatsomuksesta riippumatta, kuitenkin pyhiinvaelluksen tavoitteet voivat olla hyvinkin erilaiset. Merkittäviä hengellisyyden tekijöinä olivat fyysinen rasitus, uskonnolliset elementit ja luonto. Tutkimus myös osoitti, että vaelluksesta voi muodostua matkan aikana hengellinen kokemus, vaikka se ei olisikaan ollut alkuperäinen tavoite.</p> <p>Tutkimuksen tulos antaa tietoa matkanjärjestäjille tai reiteillä palveluita tarjoaville yrityksille pyhiinvaelluksen syistä Camino de Santiagolla. Yritykset voivat hyödyntää tutkimusta monipuolisesti suunnitellissaan ja toteuttaessaan palveluja eri motiiveilla liikkeellä oleville pyhiinvaeltajille.</p>	
Asiasanat Pyhiinvaellus, pyhiinvaeltaja, hengellisyys, Camino de Santiago, matkanjärjestäjä	

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Käsitteet	1
2	Pyhiinvaellus	4
2.1	Hengellisyys osana pyhiinvaellusta	4
2.1.1	Pyhiinvaeltajan seitsemän avainsanaa	5
2.2	Pyhiinvaellus	6
2.3	Pyhiinvaellus keskiajalla	8
2.4	Pyhiinvaellus osana matkailuteollisuutta	10
2.4.1	Shikoku Henro	10
2.4.2	Via Francigena	11
2.5	Pyhiinvaelluksen suosion negatiiviset vaikutukset	12
3	Camino de Santiago	13
3.1	Historia	15
3.2	Ranskalainenreitti	15
3.2.1	Oma pyhiinvaellukseni Camino de Santiagolla	16
3.3	Unescon maailmanperintökohde	19
3.4	Tilastoja	19
4	Tutkimus	23
4.1	Tutkimusmenetelmä	23
4.2	Haastattelu	23
4.3	Haastattelukysymykset	24
4.4	Havainnointi	25
4.5	Litterointi	25
4.6	Analyysi	26
4.6.1	Taustatiedot ja reitti	26
4.6.2	Motiivit	30
4.6.3	Hengellisyys	32
4.6.4	Odotukset	34
4.6.5	Omat havaintoni Camino de Santiagolta	35
5	Pohdinta	38
5.1	Tutkimustulos	38
5.2	Tutkimuksen lueteltavuus	40
5.3	Johtopäätökset ja soveltamismahdollisuudet	42
5.4	Matkanjärjestäjien mahdollisuudet Camino de Santiagolla	44
5.5	Tutkimuksen onnistuminen sekä oma arvioni oppimisprosessistani	48
	Lähteet	50
	Liitteet	54

Liite 1. Haastattelukysymykset	54
Liite 2. Yhteenveto haastatteluista.....	56

1 Johdanto

Opinnäytetyöni käsittelee vaelluksen motiiveja Camino de Santiagolla. Camino de Santiago, suomeksi Jaakontie, on kristillinen pyhiinvaellusreitti, jonka päätepiste on Pohjois-Espanjan Santiago de Compostelassa. Tässä työssä käytän pyhiinvaellusreitistä nimeä Camino de Santiago, sillä se tunnetaan, sillä nimellä maailmanlaajuisesti ja kansainväliset matkaoppaat ja tietolähteet ovat sillä nimellä. Pyhiinvaelluksella tarkoitetaan pyhälle paikalle vaeltamista.

Tutkimukseni tavoite on selvittää mikä saa tämän päivän matkaaajat lähtemään vaellukselle Camino de Santiagolle. Alun perin Camino de Santiagolla vaeltaminen on ollut hengellistä ja uskonnollista pyhiinvaellusta. Haluan tietää, onko pyhiinvaelluksen motiivit tänä päivänä erilaiset ja miten hengellisyys koetaan 2000-luvun pyhiinvaelluksella.

Tutkimuksellani haluan tarjota tietoa minkälaisista näkökulmista pyhiinvaelluksia tulisi matkanjärjestäjien tarjota ja minkälaisia komponentteja niiden tulisi sisältää, jotta Camino de Santiagolle lähtevän vaeltajan odotukset täyttyisivät.

Tutkimusmenetelmäni ovat laadullisia. Tutkimuksessa käytän teemahaastattelua sekä omia havaintoja Camino de Santiagon pyhiinvaelluksiltani. Haastatteluissa haastattelen Camino de Santiagon pyhiinvaelluksen tehneitä vaeltajia. Haastattelut toteutin keväällä 2018 ja haastateltavia oli yhteensä kuusi.

Opinnäytetyöni etenee seuraavaksi käsitteiden avaamisella, minkä jälkeen luvussa kaksi kerron pyhiinvaelluksesta yksityiskohtaisemmin. Kerron sen historiasta ja nykyhetkestä sekä avaan sen hengellistä puolta. Kolmannessa kappaleessa esittelen Camino de Santiagon pyhiinvaellusreittiä, sen historiaa ja tilastoja vuosien varsilta. Kerron myös omasta pyhiinvaelluksestani Camino de Santiagolla. Neljäsluku käsittelee tutkimusta. Siinä esittelen käyttämäni laadullisen tutkimusmenetelmän, kerron tutkimusprosessista ja teen analyysin tutkimusmateriaalista. Viimeisessä viidennessä luvussa pohdin haastattelujen tulosta, kerron johtopäätöksistäni ja soveltamismahdollisuuksista. Lopuksi arvioin opinnäytetyöni onnistumista.

1.1 Käsitteet

Camino de Santiago

Suomeksi myös Jaakontie, on tunnettu pyhiinvaellusreitti, jonka päätepiste on Espanjan Santiago de Compostelassa. Jaakontie tunnetaan maailmanlaajuisesti Camino de San-

tiagona ja sen vuoksi käytän sitä nimitystä myös tässä opinnäytetyössä. Reitti on nimetty apostoli Jaakobin (Santiago) mukaan.

Retriitti

Retriitti on hiljentymistä kuuntelemaan omaa sisintä. Kristillisissä retriiteissä myös Jumalan ääntä. (Häyrynen & Kotila 2003, 20.)

Pyhimys

Taivaallinen välittäjä (Kataja-Peltomaa, Krötzl & Meriluoto-Jaakkola 2014, 7).

Reliikki

Pyhäinjäännös (Kataja-Peltomaa, Krötzl & Meriluoto-Jaakkola 2014, 7).

Apostoli Jaakob (espanjaksi Santiago) oli yksi Jeesuksen opetuslapsista. Hän oli raamatun mukaan Sebedeuksen ja Maria Salomen poika. Hänen veljensä Johannes kuului myös Jeesuksen opetuslapsiin. Opetuslasten Pietarin ja Johanneksen kanssa Jaakob kuului Jeesuksen sisäpiiriin ja oli hänen mukanaan merkittävässä tapahtumissa. He olivat ainoat, jotka näkivät Jeesuksen kirkastumisen Taaborin vuorella. (Museo das peregrinación 26.7.2017.) Apostoli Jaakob saarnasi Jerusalemissa. 44 vuotta Jeesuksen kuoleman jälkeen hänestä tuli ensimmäinen apostoli, joka kärsi marttyyrikuoleman kuningas Herodeksen toimesta. (Anguita 2004, 15.)

Hyvinvointimatkailu

Hyvinvointimatkailuun kuuluu kehon, mielen ja hengellisyyden hoitaminen. Hyvinvointimatkailulla haetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia. (Puczkó & Smith 2013, 4.)

Hengellinen matkailu

Alex Norman (2011,1) määrittelee hengellisen matkailun matkailuksi, missä tavoitellaan sisäistä hengellistä kokemusta. Pyhiinvaellus on yksi hengellisen matkailun selkeimmistä muodoista.

Uskonto

Uskonto on ikivanha konsepti, mihin liittyy yhteisöllisiä ja yksilöllisiä tapoja kuten: rukoukset, meditaatio, juhlat, kokoukset, pyhät tekstit ja papisto. Uskontoa on mahdollista määritellä myös ”pyhän” tai ”perimmäisen huolenaiheen kautta”, kuten ”uskonto on tila, jossa jokin perimmäinen kysymys altistaa kaikki muut kysymykset alleen”. (Vainio & Visala 2011, 5-6; Morpeth & Razag 2007, 2.)

Uskonnollinen matkailu

Kirjassa *Tourism, religious and spiritual journeys* (2006) käsitellään pyhiinvaellusta osana uskonnollista matkailua. Mutta uskonnollisella matkailulla on myös muita muotoja kuin pyhiinvaellus. Uskonnollista matkailua ovat matkat uskonnollisesti merkittäviin kohteisiin, seurakuntiin, festivaaleille tai retriitteihin.

2 Pyhiinvaellus

Tässä luvussa käsittelen laajasti pyhiinvaellusta. Kerron tarkemmin mitä pyhiinvaellus on, kerron sen historiasta ja nykyhetkestä sekä pyhiinvaelluksesta matkailuteollisuuden osana. Esittelen myös lyhyesti kaksi tunnettua pyhiinvaellusreittiä, jotka saavat osansa tästä valtavasta matkailubisneksestä.

Opinnäytetyöaiheuttani tutkiessani huomasin erilaisten työhöni liittyvien hakusanojen ja termien moninaisuuden. Termien pyhiinvaellus (pilgrimage), hengellinen matkailu (spiritual tourism) ja uskonnollinen matkailu (religious tourism) erottaminen ja ymmärtäminen oli aluksi haastavaa. Havaitsin, että usein termien käyttö riippuu asian kokonaisuudesta tai näkökulmasta. Pyhiinvaellus on osa hengellistä matkailua, mutta hengellinen matkailu voi olla muutakin kuin pyhiinvaellusta, esimerkiksi retriitti. Uskonnollinen matkailu on hengellistä matkailua ja pyhiinvaellus voi olla uskonnollista matkailua, mutta pyhiinvaelttaa voi myös ilman uskonnollista sitoumusta. Hengellinen matkailu tai sana hengellisyys esiintyi usein myös hyvinvointimatkailua (wellness tourism) käsittelevissä aineistoissa. Hengellisyys voidaan siis luokitella hyvinvointia lisääväksi tekijäksi.

2.1 Hengellisyys osana pyhiinvaellusta

Hengellisen- ja hyvinvointimatkailun suosio on kasvanut. Länsimaissa eletään teknologian ympäröimänä, väen paljoudessa ja jatkuvassa muutoksessa, mikä johtaa stressiin ja masennukseen. Samaan aikaan useat länsimaiset ihmiset ovat maallistuneet sekä erkaantuneet uskonnoista. Kuitenkin yksilöllisesti ihmiset hakevat lohtua aktiviteeteista, jotka vaikuttavat heidän fyysiseen, henkiseen sekä hengelliseen mukavuuteen. Hyvinvointi matkailusta raportoitujen hengellisten motivaatiotekijöiden huomioiden, hengellisyys ulottuu selvästi hyvinvointimatkailuun. (Bushell & Sheldon 2009, 178-181.)

Usein ajatellaan, että hengellisyys on uskonnollinen ilmiö, joka sisältää teologiaa ja rituaaleja. Tutkimusten perusteella kuitenkin raja hengellisen ja uskonnollisen välillä on hämärtynyt. (Bushell & Sheldon 179-181.) Uskonto nähdään yhä useammin yksilöllisenä ja monimuotoisena kokemuksena, jossa hengellisyys ja uskonnollisuus ovat eroteltuja. Hengellisyys on aina yksilöllinen kokemus. Myös ateisteilla katsotaan olevan hengellisiä kokemuksia, siitä huolimatta, että he eivät usko mihinkään pyhään tai jumalalliseen. He voivat kokea hengellisyyttä suhteesta luontoon tai sisäistä hengellisyyttä. (Olsen & Timothy 2007, 21.)

Pyhiinvaellus termiä voidaan käyttää vertauksellisesti kuvaamaan matkaa pyhälle paikalle tai ihmisen elämää itsessään. Pyhiinvaelluksen fyysinen rasitus kuvaa ihmisen hengellistä matkaa, joka on täynnä uhrauksia, torjumisia ja sydänsuruja. Riippuen pyhiinvaeltajan uskonnosta, pyhiinvaelluksen aikana on tarkoitus saavuttaa korkein tietämys, hengellinen uusiutuminen, autuus, paratiisi tai ikuinen pelastautuminen. (Museo das peregrinacion 26.7.2017.)

Pyhiinvaellus on matka omaan itseensä. Hiljaisuudessa vaeltamisesta tulee sisäistä matkantekoa, kun pyhiinvaelluksen aikana koko keho työskentelee ja vaeltaja havainnoi kaikilla aisteillaan. Kaikki mitä pyhiinvaeltaja kokee johtaa keskusteluun oman itsensä kanssa. Pyhiinvaellus on paluumatka omaan menneisyyteen ja siihen miksi pyhiinvaeltaja on matkalla. Siinä palataan myös ikivanhan hengellisyyden äärelle, missä pyhiinvaeltajat ovat kulkeneet matkaa rukoillen ja aistien Jumalan läsnäoloa. (Tampereen Seurakunnat 2016.)

Pyhiinvaellus maallisessa maailmassa, koettelemusten ja riskien kanssa, mahdollistaa hengellisen muutoksen ja kasvun. Pyhiinvaelluksen yksi päämääristä on muuttaa ”vanha minä uudeksi minäksi”. (Griffing & Razag 2015, 2; Swatos 2005, 61.)

Vaikka pyhiinvaellus määritellään ennen kaikkea sisäiseksi matkaksi, kuuluu fyysinen rasitus olennaisesti siihen. Ihmisen kokonaisvaltaisuus korostuu pyhiinvaelluksessa. Matkan aikana pyhiinvaeltaja huomaa, miten pienistä asioista hyvä elämä koostuu. (Griffing & Razag 2015, 2.; Jansa 2011, 14.)

2.1.1 Pyhiinvaeltajan seitsemän avainsanaa

Pyhiinvaellus koostuu useasta elementistä ja pyhiinvaeltajan seitsemän avainsanaa on: vapaus, yksinkertaisuus, hitaus, hiljaisuus, huolettomuus, jakaminen ja hengellisyys. Vapaus liittyy vahvasti vaellusperinteeseen. Se kuvastaa paimentolaisuutta, metsämiestä tai kulkuria. Se tarkoittaa kulkemista vapaana luonnossa ilman kalenteria. Vapaus merkitsee luopumista arjen stressitekijöistä ja pyhiinvaelluksella vaeltaja on vapaa suorittamisesta. Vapautta symboloi kulkurin keppi. (Jansa 2011,18.)

Pyhiinvaelluksella yksinkertaisuus korostuu ja pyhiinvaeltaja ymmärtää, että vähemmän on enemmän. Pyhiinvaeltaja huomaa, että elääkseen hyvin, riittää vähempikin. Pyhiinvaelluksella edetään hitaasti, joka mahdollistaa pohdiskelun, rukouksen, hiljaisuuden ja keskittymisen. (Jansa 2011, 19-21.)

Pyhiinvaellus muistuttaa pitkälti retriittiä, mutta vaelluksella sisältöä tukemaan tulee liike. Hiljainen pohdiskelu on vastaisku arjen jatkuvalle tietotulvalle, elämysten etsimiselle ja ääni- ja kuvavyörylle, jotka ovat kuluttavia. (Jansa 2011, 22.)

Pyhiinvaelluksen edetessä pyhiinvaeltaja huomaa, että on vapaa arkipäivän huolista ja turhat huolet eivät pysy mukana. Pyhiinvaelluksen jälkeen moni saattaa huomata, että omat taakat ja ahdistukset ovat helpompi kantaa, kun niitä on oppinut tarkastelemaan eri näkökulmasta vaelluksen aikana. (Jansa 2011, 23.)

Pyhiinvaeltaja jakaa matkansa aikana vaellustarvikkeidensa lisäksi myös omia kipuja, huolia, iloja ja unelmia toisten pyhiinvaeltajien kanssa, joka mahdollistaa omien sisäisten rajoitusten murtumisen. Tärkeää on tulla näkyviin itsenään. Merkityksettömäksi matkan aikana tulee, ikä, sukupuoli, tausta, taidot ja kokemus. (Jansa 2011, 24-25.)

Rajat maallisen ja taivaallisen, hengellisen ja materiaalisen väliltä alkavat kadota pyhiinvaelluksella. Pyhiinvaeltajalle herää vaelluksella sisäinen hengellinen kysymys: mistä olen tulossa ja mihin olen menossa. Pyhiinvaelluksella kohtaa kysymyksiä myös elämästä ja kuolemasta, ilosta ja surusta, merkityksestä ja merkittömyydestä. (Jansa 2011, 26.)

2.2 Pyhiinvaellus

Pyhiinvaellus on osa maailman uskontoja ja sillä tarkoitetaan pyhälle paikalle vaeltamista. Pyhiinvaelluksia tehtiin jo ennen kristinuskoa. Yleisimpiä kristilliselle pyhiinvaellukselle johdattaneita syitä ovat olleet avunpyyntö ja kiitollisuus, halu kunnioittaa pyhimystä, kirkon opetukset ja syntien anteeksi anominen. Myös seikkailunhalu ja irtautuminen arjesta ovat vieneet pyhiinvaeltajia matkalle. (Kataja-Peltomaa, Krötzl & Meriluoto-Jaakkola 2014 7-8.)

Kristillisen pyhiinvaelluksen juuret ovat Jeesuksessa. Raamatun mukaan maallisen elämänsä aikana hän saarnasi uudesta opista ja teki ihmetekoja. Häntä seurasivat opetuslapset, jotka myöhemmin levittivät hänen sanaansa. Paikoista, joissa Jeesus Kristus oli elänyt, tuli hartaita paikkoja ja pyhiinvaelluskohteita.

Viimeisten vuosikymmenten aikana pyhiinvaellus on kasvattanut suosiotaan merkittävästi. Vanhat reitit on löydetty uudestaan ja uusia reittejä luotu suosion kasvaessa. Tämän päivän pyhiinvaeltajat etsivät hengellisen muutoksen lisäksi uusia ystäviä sekä kauniita maisemia. (Swatos 2005, 61.)

Pyhiinvaellus on maailmanlaajuinen ilmiö, jota tapahtuu meikein jokaisessa uskonnollisessa instituutissa. Katolisen uskon seuraajia vaeltaa vuosittain muutama miljoona Meksikon Our Lady of Guadalupe reitillä sekä Ranskan tunnetuimmalla pyhiinvaellusreitillä Lourdesiin. Miljoonat muslimit ympäri maailmaa vaeltavat vuosittain heidän pyhättönsä Mekkaan sekä Saudi-Arabiassa sijaitsevaan Medinaan. Pohjois-Espanjan halki Camino de Santiagoa vaeltaa vuosittain tuhannet kävelijät ja pyöräilijät. Japanissa 1400 kilometriä pitkä pyhiinvaellusreitti Shikoku Henro kerää valtavan määrän vaeltajia pysähtymään 88 Buddha temppelissä. (Reader 2015, 1.)

Pyhiinvaelluskulttuuri on otettu käyttöön myös ei uskonnollisissa vaelluksissa, joita voidaan kutsua maallisiksi pyhiinvaelluksiksi. Näitä voivat olla esimerkiksi julkisuuden henkilön kuolin paikka. Elvis Presleyn koti Graceland Yhdysvalloissa on paikka, missä vierailee vuosittain miljoona kävijää, ja osa heistä kertoo olevansa pyhiinvaelluksella idolinsa talolle. (Reader 2015, 130.)

Vuosien ajan tutkijat ovat halunneet antaa tiukan määritelmän pyhiinvaellus termille. Nykyään on kuitenkin hyväksyttyä ajatella, että termiä voidaan käyttää saumattomasti erilaisen matkailijoiden yhteydessä erilaisilla luokitteluilla. Pyhiinvaelluksen motiivien ei tarvitse enää perustua pyhään vaan pyhiinvaellusta voi tehdä hyväksytysti maallisiin motiivein perustuen. Moni tämän päivän pyhiinvaeltaja yhdistää vaellukseensa myös vapaa-ajan loman. Esimerkiksi Italiassa pyhiinvaeltaja saattaa suunnata katolliseen keskukseen suuntautuneen pyhiinvaellusmatkansa päätteeksi lomailemaan rannikolle. (Morpeth & Razag 2007, 6.)

Pyhiinvaelluksen 2000-luvun uuteen nousuun ovat vaikuttaneet lukuisat median julkaisut, tv ohjelmat ja julkisuuden henkilöt. Vuonna 2001 saksalainen koomikko Hape Kerkeling vaelsi Camino de Santiagolla julkaisten siitä kokemuksiinsa perustuneen kirjan. Kirja saavutti suuren suosion miljoonilla myydyillä kappaleilla ja inspiroi saksalaisia joukolla vaeltamaan hänen jalanjäljissään. Myös Paulo Coelho'n Pyhiinvaellus-kirja on rohkaissut monet pyhiinvaellukselle. Elokuva The Way, joka kertoo amerikkalaisten pyhiinvaelluksesta Camino de Santiagolla, kasvatti myös pyhiinvaelluksen suosiota. (Reader 2015, 2.) Pyhiinvaellusten markkinointi kulttuuri- ja perintökohteina sekä kehittynyt infrastruktuuri on lisännyt myös niiden suosiota (Olsen & Timothy 2007, 22).

Vuonna 2014 Santiago de Compostelassa järjestettiin ensimmäinen kansainvälinen matkailun ja pyhiinvaelluksen (Tourism & Pilgrimage) konferenssi. Kongressin järjesti UN-WTO (World Tourism Organisation). Kongressin pääasiana oli historialliset ja kulttuurilliset pyhiinvaellus ja hengelliset reitit. Niitä käsiteltiin uskonnollisen näkökulman lisäksi niiden

merkityksestä kansainväliseen ymmärrykseen, positiiviseen vaikutukseen kestävässä ja vastuullisessa matkailussa. Tärkeänä pidettiin vuosisatoja vanhojen eettisten arvojen ja perinteiden huomioimista sekä paikallisten uskon ja alkuperäisten yhteisöjen arvostamista säilyttämällä tasapaino pyhiinvaellusreittien ja kulttuuriperinnön välillä. Konferenssissa päätettiin kehittää infrastruktuuria, teknologiaa, turvallisuutta sekä pienentämään hiilijalanjälkeä sekä pyhiinvaeltajien ja kulttuurimatkailijoiden tuottamaa jätettä. (UNWTO 2018a.)

2.3 Pyhiinvaellus keskiajalla

Katolisella keskiajalla pyhiinvaellus tarkoitti toiviomatkaa pyhimyksen haudalle tai reliikkien luokse. Pyhällä paikalla vaeltaja sai suoran yhteyden jumalalliseen. Keskiajalla kirkko, usko ja uskonto olivat erottamattomasti osa yhteiskuntaa. Ne kuuluivat vahvasti ihmisten arkipäivään ja kulttuuriin. Keskiajalla pyhiinvaellukset olivat massaliike, joka yhdisti eri sosiaaliryhmiä ja kansalaisuuksia ympäri Eurooppaa. Pyhiinvaellukselle lähtivät eliitin lisäksi myös talonpojat. Miesten lisäksi myös naiset, lapset ja vanhukset vaelsivat. Pyhiinvaellusten ansiosta tieverkosto kehittyi ja varallisuus kasvoi. Pyhiinvaellukset vaikuttivat myös kirkkojen arkkitehtuuriin. Kokonaisuudessaan pyhiinvaellukset mahdollistivat ainutlaatuisia kokemuksia tavallisille kristityille. (Kataja-Peltomaa, Krötzl & Meriluoto-Jaakkola 2014, 7-8.)

Keskiajalla pyhiinvaellukset toimivat arjen apuna. Pyhimysten kutsuminen apuun oli yleistä ja hyväksyttyä. Pyhiinvaellukset olivat vuorovaikutusta pyhien kanssa, ja ne voitiin lukea osaksi lasten kasvatusta ja huolenpitoa. Pohjoismaissa kiitospyhiinvaellukseen lähdettiin usein koko perheen voimin. Pyhiinvaellukseen saatettiin lisätä myös askeettisia harjoituksia, kuten paljain jaloin kulkemista ja itsensä ruoskimista (Kataja-Peltomaa, Krötzl & Meriluoto-Jaakkola 2014, 174-175.)

Pyhiinvaellus on ollut tutkijoille mielenkiintoinen kohde, koska sillä oli niin merkittävät vaikutukset keskiajalla kulttuuriin ja yhteiskuntaan. Vaelluksia on tutkittu matkan pituuteen perustuen tai vaeltajien motiivit analysoiden. Motivaatioon perustuen on ollut tapana jakaa vaellukset avunpyyntö- tai kiitospyhiinvaelluksiksi. Avunpyyntöpyhiinvaelluksissa vaeltaja kulki reliikkien tai pyhimysten haudan luokse pyytämään parannusta. Vaeltaja saattoi odottaa vastausta useita päiviä, jopa viikkoja, pyhällä paikalla. Uskotaan, että varhais- ja sydänkeskiajalla avunpyyntö oli useimmin motiivina pyhiinvaellukselle kuin kiitollisuus. Kiitospyhiinvaellukselle lähdettiin vasta sitten kun kotona tai onnettomuuspaikalla oli avunpyyntöön vastattu. Silloin pyhiinvaeltaja lähti pyhälle paikalle lahjojen kera osoittamaan kiitollisuutta. (Kataja-Peltomaa, Krötzl & Meriluoto-Jaakkola 2014, 8.)

Keskiaikaiseen pyhiinvaellukseen kuului votiivilahjan (votum=lupaus) jättäminen pyhimyksen haudalle kiitoksena. Lahjoja pidettiin vuorovaikutuksena pyhimysten kanssa. Ne olivat myös taloudellisesti merkittäviä pyhiinvaelluskirkoille ja yhteisöille. Keski- ja Etelä-Euroopassa yleistä oli työskennellä votiivilahjana pyhiinvaelluskirkossa tai siihen liittyvässä luostarissa palvelijana. Joskus se tapahtui määräaikaaisesti, joskus se saattoi olla jopa elinikäinen palvelus. Lahjoittajan sosiaalinen asema ja varallisuus tulivat ilmi materiaalisissa lahjoissa selkeästi. Yleisimpinä lahjoina pyhiinvaeltajat toivat sairaan ruumiinosaa kuvavia tai ihmisen muotoisia vahakuvia tai vahakynttilöitä, jotka olivat muovattu arvokkaasta mehiläisvahasta. (Kataja-Peltomaa, Krötzl & Meriluoto-Jaakkola 2014, 55-56.)

Ensimmäiset pyhiinvaellukset tehtiin uskonsa puolesta kuolleiden haudoille. Myöhemmin alettiin vaeltaa myös piispojen, munkkien ja nunnien haudoille ja sen jälkeen pyhimyksiä alettiin pitää myös kuninkaita ja muita maallisia ylimyksiä. Suomessa Raamatun henkilöiden sekä varhaiskirkon marttyyrien lisäksi tärkeitä pyhimyksiä olivat Pyhät Henrik, Eerik, Olavi, Birgitta ja Katariina. (Kataja-Peltomaa, Krötzl & Meriluoto-Jaakkola 2014, 9.)

Köyhemmillä pyhiinvaeltajilla oli lupa yöpyä ilmaiseksi kirkon ylläpitämissä majataloissa ja luostareissa pyhiinvaelluksensa aikana. Pidemmälle pyhiinvaellukselle lähtevät pyhiinvaeltajat hankkivat keskiajalla suojelukirjeitä, sillä oikeudellinen suoja oli erittäin tärkeä. Suojelumääräykset toimivat myös reitinvarrella ja pyhällä paikalla tuloa kasvattavina houkuttimina. Suojelumääräyksillä pyhiinvaeltaja pystyi todistamaan olevansa pyhiinvaellusmatkalla. Vakoojat, joita syytettiin myös varkauksista ja ryöstöistä, esiintyivät silloin tällöin pyhiinvaeltajina. Euroopassa esimerkiksi pyhiinvaeltajat pääsivät ylittämään sodassa olevien alueiden rintamalinjoja suojelutodistusta hyödyntäen. Ilman suojelu- tai suositustodistusta kulkenut pyhiinvaeltaja voitiin karkottaa. (Kataja-Peltomaa, Krötzl & Meriluoto-Jaakkola 2014, 49.)

Kaikki pyhiinvaellukset eivät olleet keskiajalla vapaaehtoisia. Pyhiinvaellukset toimivat myös sovituksina vakaville rikoksille kuten tapolle tai murhalle. Näitä sovituspyhiinvaelluksia määrättiin yksittäisten rikollisten lisäksi kokonaisille yhteisöille. (Kataja-Peltomaa, Krötzl & Meriluoto-Jaakkola 2014, 45.)

Pyhiinvaellukset kuuluvat kristinuskon lisäksi myös muihin uskontoihin. Pyhille paikoille vaellettiin jo kauan ennen kristinuskon syntymistä. Kristillisistä pyhiinvaelluksista on olemassa lähdetietoja kirkon ensimmäisiltä vuosisadoilta. Uskonsa puolesta kuolleiden marttyyrien haudoille vierailu vakiintui ensimmäisenä Pohjois-Afrikan kristillisissä piireissä. Rooman katakombeissa alettiin myös varhain käydä. (Kataja-Peltomaa, Krötzl & Meriluoto-Jaakkola 2014, 28-29.)

2.4 Pyhiinvaellus osana matkailuteollisuutta

Pyhiinvaellus on kasvanut suureksi matkailuteollisuudeksi, eikä pelkästään uskonnollista syistä. Pyhiinvaellus turismia on kasvattanut osakseen matkanjärjestäjät sekä kuljetusyhtiöt. Kaupallisuus on tuonut paljon infrastruktuuria, majoitusta, opaskirjoja ja internet op-paita, mitkä ovat tärkeitä tekijöitä pyhiinvaelluksen suosion kasvussa. (Reader 2015, 13.)

Kaupallistuminen ei kuitenkaan ole vain osa nykypäivän vaellusta, eikä pyhiinvaellus ollut pelkästään hengellistä matkailua aikaisempinakaan vuosina. Valituksia kaupallistumisesta, korruptiosta ja pikku kylien matkamuisto myymälöistä on kuulunut läpi pyhiinvaelluksen historian. (Reader 2015,14.)

Pyhiinvaellus turismi tuottaa vuosittain valtavan summan rahaa ja luo satoja tuhansia työpaikkoja. Pyhiinvaellus on myös merkittävä tekijä reittien lähialueiden pitämisessä asuttuina. Taloudellisten mahdollisuuksien myötä ei ole yllättävää, että matkanjärjestäjät, paikalliset hallinnot, kaupalliset yritykset sekä kuljetusyhtiöt ovat isossa roolissa pyhiinvaelluksen markkinoinnissa. (Reader 2015, 13.)

Tutkimuskohteessani Camino de Santiagolla liiketoimintaa harjoittaa majoitus- ja ravintolapalvelujen ja turistikauppojen lisäksi erilaiset kuljetuspalvelut rikkakatakseista tavallisiin takseihin ja polkupyörän kuljetuksiin. Hevosenkin voi vuokrata halutessaan menopeliksi. Pyhiinvaeltajat voivat lähettää ylimääräisiä tavaroitaan ennakkoon espanjan postinkautta Santiago de Compostelaan tai mihin tahansa matkanvarrella sijaitsevaan postintoimipisteeseen.

2.4.1 Shikoku Henro

Shikoku Henron pyhiinvaellusreitti sijaitsee Japanissa ja vaellusreittiä on 1400 kilometriä. Reitin uskotaan syntyneen, kun Buddhalaispapit kiersivät Shikokun saarta harjoittaen uskoa ja palvoen paikkoja liittyen Kobo Daishiin. Vuodesta 1603 alkaen reitistä tuli suosittu, sillä kulkuyhteyksiä meriteitse parannettiin. 1600-luvun loppuun mennessä reitti oli muodostunut sellaiseksi, kun se tänä päivänä on ja ensimmäinen opaskirja reitistä ilmestyi. (Museo das peregrinaciós 26.7.2018.)

Vuosien saatossa syyt lähteä Shikoku Henron vaellukselle ovat vaihtuneet, mutta vielä tänäkin päivänä pyhiinvaeltajat lähtevät etsimään mielen rauhaa. Hengellisyyden harjoittelu on myös jatkunut pyhiinvaellusreitillä. Tällä hetkellä Shikoku Henron suosio on kasvussa pyhiinvaelluskohteena. (Museo das peregrinaciós 26.7.2017.)

Shikoku Henron kävely kokonaisuudessaan kestää noin 40 päivää, joka oli etenkin entisaikaan vaativa suoritus. Noin 400-vuotta sitten pyhiinvaeltajat alkoivat kerätä mukaan jokaiselta temppeliltä hiekkaa kotiin vietäväksi, uskoen, että sama tunne, mikä reitillä vaeltaminen tuottaa, on koettavissa myös kotona astuttaessa reitiltä tuotuun hiekkaan. Vielä tänäkin päivänä reitin hiekkaan astuvat etenkin he, jotka eivät itse voi reitillä kävellä. (Museo das peregrinaci3ns.26.7.2017.)

2000-luvun moderni pyhiinvaeltaja voi kokea Shikoku Henron kävelyn lisäksi, myös autolla tai junalla (Tourism Shikoku 2017.) Vuonna 2014 pyhiinvaeltajia oli tilastojen mukaan noin 280 000, joista arviolta 80-90% käytti kuljetuspalveluita tai autoa (Tominaga 21.5.2016).

2.4.2 Via Francigena

Englannista Roomaan kulkeva Via Francigena alkaa Canterburyn katedraalista, missä pyhiinvaeltaja saa ensimmäisen leiman pyhiinvaelluspassiinsa. Englannista reitti jatkuu Ranskaan, missä vaelletaan Berry au Bacista Reimsin kautta aina Coublanciin. Via Francigena vie pyhiinvaeltajan seuraavaksi Sveitsiin. Ensimmäinen kylä Italiassa on Great Saint Bernard, mistä vaellus jatkuu Sienan kautta Roomaan. (Via Francigena 2017.)

Keskiajalla Rooma oli katolisen kirkon yksi kolmesta pääpyhiinvaelluskohteesta. Sen suosio johtui siellä sijaitsevien apostolien Paavalin ja Pietarin hautapaikoista. Vaikka haudoille oli tehty pyhiinvaelluksia kristinuskon alkutaipaleelta lähtien, kohteena siitä tuli erittäin merkittävä vasta sydänkeskiajan loppu puolella. Siihen vaikuttivat niin sanotut pyhät vuodet. Euroopassa alkoi kiertää huhu vuonna 1299, että vaihtuvan vuosisadan kunniaksi Roomaan vaeltavat pyhiinvaeltajat saisivat täydelliset aneet. Paavi Bonifatius VIII hyödynsi tilanteen ja hän julisti pyhän vuoden alkaneeksi 22. helmikuuta 1300, samalla myöntäen täydelliset aneet kaikille pyhiinvaeltajille, jotka vierailisivat 15 kertaa Pietarinkirkossa ja S.Paolo fuori le mura- kirkossa, kuluvan vuoden aikana. Alun perin pyhää vuotta piti juhlistaa 100 vuoden välein, aina vuosisadan vaihtuessa, mutta Paavi Klemens VI päätti muuttaa vuorovälin 50 vuoteen. Paavi Urbanus VI muutti vuorovälin vielä vain 33 vuoteen. Vuonna 1450 pyhää vuotta vietettiin alkuperäisen tradition mukaisesti, minkä jälkeen pyhän vuoden viettoväli päädyttiin pitämään 25 vuoden välein, joka on vieläkin voimassa oleva perinne. (Kataja-Peltomaa, Krötzl & Meriluoto-Jaakkola 2014,98-99.)

2.5 Pyhiinvaelluksen suosion negatiiviset vaikutukset

Pyhiinvaellusreiteillä vaelletaan erilaisin motiivein. On ajateltu, että vain erottamalla pysyvästi turismi pyhiinvaelluksesta voidaan vaikuttaa pyhiinvaelluksen negatiivisten puolien välttämiseen kuten massaturismiin. Massaturismi, media ja jotkin sosiaaliset yhteisöt ovat muuttaneet perinteisen pyhiinvaelluksen uskonnollisesta rituaalista kansainväliseksi ja maalliseksi festivaaleiksi. On myös katsottu, että turismi syövyttää muutostokemusta, mikä uskonnollisesti motivoitunut pyhiinvaeltaja pitäisi kokea. Massaturismin uskotaan aiheuttavan myös hengellisyyden kokemisen estymistä niille, jotka asuvat uskonnollisissa turistikohdeissa. (Olsen & Timothy 2007, 29-30.)

Pyhiinvaellusreiteillä vaeltaa usein turisteja, sillä markkinoinnin ja yleisen kulttuurillisen matkailun kiinnostuksen kasvun vuoksi uskonnolliset kohteet ovat tulleet yleisemmiksi kohteiksi uteliaille turisteille kuin hengellisille pyhiinvaeltajille. Vaikka pyhiinvaeltaja ja turisti vaeltaa samalla reitillä, on heidän käyttäytymisensä erilaista. Turisti vierailee pyhässä paikassa autenttisen kokemuksen saamiseksi, mutta pyhiinvaeltaja suorittaa rituaaleja tai aistii pyhien paikkojen tunnelmaa. (Olsen & Timothy 2007, 19, 22.) Society for Biblical Studies perustajan Peter J. Mianon mukaan turistit kulkevat paikkojen ohi, mutta pyhiinvaeltajat antavat paikkojen kulkea heidän ohi mahdollistaen muutoksen. (See the Holyland 2016.)

Pyhiinvaeltajat ovat liikkeellä avoimin mielin. He eivät odota matkastaan helppoa. He eivät stressaannu viivästyksistä tai muutoksista eivätkä huonosta säästä. He sietävät erilaisia ihmisiä, ruokaa ja olosuhteita. Turistit vaeltavat usein hätäisesti ja kärsimättömästi, kun taas pyhiinvaeltaja keskittyy matkaan. (See the Holyland 2016.)

3 Camino de Santiago

Tässä luvussa käyn läpi tutkimuskohteeni Camino de Santiagon. Kappaleessa tutustutaan historiaan, ranskalaiseen reittiin, tilastoihin sekä omaan pyhiinvaellus kokemukseeni kyseillä reitillä.

Camino de Santiago on pyhiinvaellusreitti, jonka päätepiste on Espanjan Santiago de Compostelassa. Camino de Santiago kuuluu kolmen suurimman kristillisen pyhiinvaellusreitit joukkoon Roomaan ja Jerusalemiin johtavien reittien lisäksi. Vuonna 2017 Camino de Santiagolla tilastoitiin yli 300 000 pyhiinvaeltajaa. (Oficina da Acogida al peregrino 2017; 2018a).

Camino de Santiagoon kuuluu useampi reitti, joista tilastojen mukaan suosituin reitti on ranskalainen reitti Camino Frances. Toiseksi suosituin reittivaihtoehto on Camino Portugues, jonka suosittuja aloituspisteitä ovat Porto sekä Espanjan puolella sijaitseva Tui. Camino Norte oli vuonna 2017 kolmanneksi suosituin reitti ja se kulkee Pohjois-Espanjan rannikkoa pitkin. Se yhdistyy ranskalaiseen reittiin Arzuassa noin 40 kilometriä ennen Santiago de Compostelaa. (Oficina de Acogida al peregrino 2017; Eroski 2018b.) Santiago de Compostelaan päästyään pyhiinvaeltaja voi vielä vaeltaa Finisterraan, maailmanloppuun. Varhaisroomalaiset uskoivat sen olevan paikka, jossa sielut nousevat taivaaseen. Perinteen mukaan pyhiinvaeltajat polttavat pyhiinvaellus vaatteensa Finisterran niemellä. Tämä on vertauskuva uudelleen syntymästä. (The Way of Saint James 2018; Camino de Santiago 2018.) Camino de Santiagon pyhiinvaelluksen voi aloittaa jo omalta kotiovelta. Omilla pyhiinvaelluksillani olen tavannut vaeltajia, jotka ovat aloittaneet matkansa Hollannista, Belgiasta ja Saksasta, kulkien aina Santiago de Compostelaan asti.

Ranskalaisen reitin suosio omien keskustelujeni kautta, perustuu sen tunnettuuteen ja hyviin ja monipuolisiin palveluihin. Esimerkiksi kuljetuspalvelut ovat monipuolisia ja kyllä on paljon tiheämmin kuin osalla reiteistä. Ranskalaisesta reitistä on saatavilla paljon vaelluksen suunnittelua helpottavia opaskirjoja. Toisaalta ranskalaisen reitin suosio, myös ajaa pyhiinvaeltajia toisille reiteille. Osa pyhiinvaeltajista haluaa vaeltaa nimenomaan rauhassa ja valitsee siksi vähemmän suosituksen reitin.

Pyhää vuotta juhliitaan Camino de Santiagolla, kun Santiagon päivä 25. heinäkuuta osuu sunnuntaille. Pyhä vuosi on joka 6., 5., 6., ja 11. vuosi. Viimeksi pyhää vuotta juhliittiin vuonna 2010 ja seuraava osuu vuodelle 2021. Pyhä vuosi kasvattaa pyhiinvaeltajien määrää reiteillä, kun useimmat haluavat päättää pyhiinvaelluksensa pyhälle ovelle joka on auki vain pyhänä vuonna. Pyhävuosi sai alkunsa vuonna 1122, kun Paavi Calixtus 2. antoi

synneistä vapauttavan Compostela todistuksen kaikille pyhiinvaeltajille, jotka vaelsivat Camino de Santiagolla kyseisenä vuonna. (Oficina da Acogida al peregrino 2018b.)

Tänä päivänä Camino de Santiagolla on merkittävä rooli matkan varren kylien talouden ja sosiaalisen kehityksen kannalta. Reitin kylät ja rakennukset ovat pidetty kunnostamalla hyvässä kunnossa, sillä ne ovat olleet jatkuvassa käytössä. 1700-1800-luvuilla pyhiinvaelluksen suosion romahtaessa merkittävästi reitin ylläpito laantui, mutta 1900-luvulla reitin historiallinen merkitys tiedostettiin uudestaan ja reittiä alettiin suojella. Reitti on Espanjassa ollut vuodesta 1986 alkaen korkeimman kulttuuriperinnön suojelukohde. (UNESCO 2017.)

Camino de Santiagon reitit ovat merkattuja keltaisilla nuolilla. Se on yksi kaikista kansainvälisimmistä symboleista kyseisellä reitillä. Keltaisen nuolen loi pappi Eliás Valina vuonna 1984. Keltaista nuolta on maalattu taloihin, tielle, puihin ja aitoihin. Tänä päivänä keltaista nuolta esiintyy sinisellä pohjalla, mikä symboloi eurooppalaista kulttuuria. (The Way of Saint James 2017b.)

Keltaisten nuolien lisäksi Camino de Santiagon reittiä merkitsee kampasimpukka (Vieira). Sen näkee myös useilla pyhiinvaeltajilla roikkumassa rinkassa. Symbolin alkuperän yksi tunnetuimmista tarinoista kertoo sen liittyvän apostoli Santiagon kuolemaan vuonna 44. Tarina kertoo, että hänen ruumiinsa olisi kadonnut myrskyn seurauksesta valtamereen, kun Jeesuksen opetuslapset olivat kuljettamassa häntä Jerusalemissa Espanjaan. Lopulta ruumis löytyi Galician rannikolta ja se oli yltä päältä kampasimpukoiden peitossa. (Camino Comfort 2018.)

Compostela on todistus, jonka jokainen pyhiinvaeltaja voi saada saavuttuaan Santiagoon, mikäli he ovat kulkeneet viimeiset 100km jalan tai 200km pyörällä tai ratsastaen. Matka todistetaan pyhiinvaeltajien passilla (credencial), johon kerätään leimoja matkan varrella. Leimoja tulee kerätä vähintään kaksi päivässä, jotta Compostela on mahdollista saada. Monille pyhiinvaeltajille kuitenkin Compostela-todistusta tärkeämmäksi muodostuu pyhiinvaeltajien passi, joka on täynnä muistoja ja jonka leimat on saavutettu taistellen. (Symington 2013, 10.) Tämän päivän pyhiinvaelluspassi jäljittelee keskiaikaista passia, joka toimi pyhiinvaeltajilla kulkulupana. Vain virallinen ja voimassa oleva pyhiinvaelluspassi oikeuttaa Compostela-todistukseen. (The Way of Saint James 2018a.) Compostela-todistusta on myönnetty 1400-luvulta alkaen (Museo das peregrinación 26.7.2017).

3.1 Historia

Camino de Santiagolla on vaellettu jo yli tuhannen vuoden ajan. Vaellukset kohteeseen alkoivat, kun apostoli Santiagon luut löydettiin. (Oficina de acogida al peregrino 2017a.) Kuningas Alfonso 2. määräsi hautapaikalle rakennettavaksi kirkon. Kirkko valmistui Alfonso 3. aikaan ja on tunnistettavissa Santiago de Compostelan katedraalina. (Anguita 2004, 15.)

1000-luvulla ensimmäiset pyhiinvaeltajat vaelsivat apostolin haudalle Cantabrian rannikon kautta pohjoista reittiä pitkin. Myöhemmin Navarran kuningas Sancho Suuri sekä Leonin kuningas Alfonso 6. halusivat liittää omat kuningaskuntansa osaksi Camino de Santiagoa. Tästä uudesta tiestä tuli ranskalainen reitti. (Turismo Santiago de Compostela 2018.)

3.2 Ranskalainenreitti

Ranskanlainenreitti on kokonaisuudessaan noin 800 km pitkä ja se alkaa Ranskan ja Espanjan rajalta kulkien viiden Pohjois-Espanjan itsehallintoalueen läpi aina Santiago de Compostelaan. (UNESCO 2017.)

Virallinen ranskalainen reitti alkaa Navarran itsehallintoalueelta, joko Ranskan puolelta St Jean Pied de Portista tai Espanjan Roncesvallestä. Jean Pied de Portista aloittavat vaeltamisen yhdestä reitin vaativimmista osuuksista. Pyhiinvaeltaja ylittää ensimmäisenä Ranskan ja Espanjan erottavan Pyreneiden vuoriston. Navarran koko alue on vuoristoista, joka alkaa tasoittumaan vasta Riojan alueella. Riojan autonominen alue on kuuluisa viineistään. Riojan suurin kaupunki Logroño, tarjoaa hyvät kulkuyhteydet junalla ja maanteitse joka puolelle Espanjaa. (Brierley 2013, 43-44, 48, 100.)

Riojan jälkeen ranskalainen reitti vie Castilla y Leonin itsehallintoalueelle, jonka kolmessa eri provinssissa pyhiinvaeltaja tulee vierailemaan. Ensimmäinen provinssi on Burgos, jonka katedraali on Unescon maailmanperintölistalla. Palenciaa kutsutaan peltojen maaksi, laajan maanviljelytalouden vuoksi. Palencian alueen pyhiinvaellus kyliin kuuluu mm. Fromista, joka on tunnettu 1000-luvulla perustetusta San Martínin kirkosta. (Brierley 2013, 117,133-134,150-152.)

Palencian jälkeen saavutaan pyhiinvaelluksen suurimpaan provinssiin Leóniin, joka on osa Castilla y Leonin itsehallintoaluetta. Leónin alueen maasto on hyvin vaihtelevaa tasaisesta vuoristoon. Pääkaupunki León on vilkas 130 000 asukkaan kaupunki. Provinssin halki kulkiessa pyhiinvaeltaja voi vierailla Ponferradan linnassa, ihailla Puente de Órbigon

keskiaikaista siltaa ja jättää syntejään kuvastavan kiven Cruz de Ferron juurelle. (Brierley, 2013, 166, 182, 212, 220.)

Castilla y Leónin jälkeen pyhiinvaellus jatkuu Galiciassa, reitin viimeisellä itsehallintoalueella. Galician säähän vaikuttaa vahvasti Atlanti, ja sää onkin säännöllisen sateista. Galician puolella ensimmäinen kylä on Cebreiro. Cebreiron talot ovat esihistoriallisista ajoista muistuttavia kivisiä pyöreitä mökkejä. Ennen viimeisen 100 pyhiinvaelluskilometrin alkamista, vaeltaja voi vierailla Samoksen luostarissa. (Anguita 2004, 74; Brierley 2013, 220.)

Sarriasta alkaa ranskalaisen reitin viimeiset 100 kilometriä, jotka vaaditaan pyhiinvaellustodistuksen vastaanottamiseksi. Sarria oli vuonna 2017 suosituin aloituspiste Camino de Santiagolla. (Oficina de acogida al peregrino 2018c,e.) Ennen Santiago de Compostelaa pyhiinvaelletaan Portomarinin ohi, jonka liepeillä sijaitsee Santa Maria de Loyon luostari, missä Santiagon sotilaskaarti perustettiin. Melide on ranskalaisen reitin ja Oviedosta alkavan Camino Primitivon yhtymäkohta. Melide oli myös keskiajalla tärkeä kohtaamispaikka Oviedosta Leoniin menevien ja ranskalaisella reitillä vaeltavien kanssa. Lavacollassa, noin 10 kilometrin päässä Santiago de Compostelasta, entisajan pyhiinvaeltajat kävivät peseytymässä joen poukamassa, jotta he olisivat puhtaita katedraalille saapuessaan. Monte del Gozo on Santiago de Compostelan kaupungin laitamalla. Korkean mäen päältä on näkyvät katedraalille, jonne pyhiinvaelletaan vielä noin viisi kilometriä. Sen jälkeen perinteen mukaan voi osallistua pyhiinvaeltajien jumalanpalvelukseen ja halata apostoli Santiagon patsasta. (Anguita 2004, 75; Eroski 2018a.)

3.2.1 Oma pyhiinvaellukseni Camino de Santiagolla

Seuraavaksi kerron omasta kokemuksestani Camino de Santiagolla. Halusin liittää omat kokemukseni ja havaintoni osaksi opinnäytetyötäni, sillä se tukee kokonaisuutta ja tuo lisäarvoa työlle. Pyhiinvaelluksia olen tehnyt vuodesta 2014 alkaen. Olen kulkenut useasti ranskalaisella reitillä sekä kerran portugalilaisella reitillä.

Alku. Ensimmäisen pyhiinvaellukseni tein vuonna 2014 muutaman vuoden pohdinnan jälkeen. Camino de Santiagolle minua veti ajatus kävelystä kulkumuotona, vaatimattomat olosuhteet ja Espanja kulttuurillisena matkakohteena. Hengellisyys eikä uskonto ollut päällimmäisenä mielessä ensimmäisellä kerralla. Heinäkuussa 2014 lähdin vaeltamaan noin 300 kilometrin matkan Leónista Santiagoon. Odotuksia ei juurikaan ollut. Tärkeintä oli liikkuminen sekä pienellä budjetilla matkustaminen. En varsinaisesti ajatellut matkaa pyhiinvaelluksena, enemmänkin urheilulomana. Tärkeänä pidin myös sitä, että sain matkustaa yksin, mutta että ympärilläni olisi koko ajan ihmisiä.

Suhde luontoon. Vaikka ranskalaisella reitillä kuljetaan paljon autotien vieressä, asuinalueilla ja teollisuusalueilla, löytyy reitiltä myös upeita vuoristomaisemia, jokia, viininviljelys-alueita ja lomaannuttavan tasaista peltomaisemaa. Pyhiinvaelluksen aikana koin upeita auringonnousuja vuoristossa, paahtavia kesäpäiviä tasaisella maantiellä ja kaatosadetta, joka rikkoi halvan sadeviittani. Sääilmiöiden armottomuus, irtokivien arvaamattomuus, hämärä ja sokaiseva aurinko loivat vahvan kontrastin elämäni, jossa normaalisti kävelin silotelluilla teillä ja valitsin ulkoiluaikani säiden mukaan. Se muistutti minua siitä, kuinka normaalissa elämässä valitsee mieluiten mukavimman polun. Hämärässä harhailu kuvasti minusta rohkeutta mennä kohti tuntematonta ja voimakkaalle auringolle altistuminen haavoittuvuutta. Peltomaat ja autotienvieressä kävely oli elämän tasaista osaa, suorittamista, aikaa joka on pakko elää ennen kuin jotain uutta tapahtuu. Se oli myös parasta aikaa pohdiskelulle, kun mitään muutakaan ei ollut. Vuoristo, oli elämän este, jonka päälle itsensä punnerrettua oli mahdollista hengähtää ja nauttia hetki, ennen uusia haasteita. Päämäärään, tässä tapauksessa Santiagoon, päästäkseen näitä elämän esteitä oli ylitettävä useampi.

Paikallinen kulttuuri. Paikallisen elämän havainnoiminen vahvasti hengellistä kokemustani. Matkan varrella kuljin sadonkorjaajien ohi, näin kuin lehmiä haettiin laitumelta kotiin, aistin merkkejä kylien kuolemista, kuulin paikallisia legendoja ja maistelin perinneruokaa. Pikukylä elämä muistutti siitä, miten ihmiset etenkin entisaikaan elivät. Kaupungissa kasvaneelle vapaana juoksevat kanat ja ihmisten välittömyys ja aitous, olivat mieleenpainuvia asioita. Nukkuminen lehmien kellojen kumistessa oli todella rauhoittavaa.

Henkinen ja fyysinen haasteellisuus. Vähän liian painavan rinkan ja ikävästi hankaavat kengät olisin mieluusti potkaissut menemää monesti. Matkan edetessä fyysinen suorittaminen vaihtui henkiseen kamppailuun, kun jaksamisen rajamailla piti taivaltaa paahtavan auringon alla kipeiden lihasten kanssa. Henkinen puoli, oli koetuksella myös, kun lämmin-
vesi oli loppu, taukopaikka tuntui näkyvän vain loittonevana kangastuksena, yhden ainoan pistorasian jakoi kuusitoista pyhiinvaeltajaa ja jokainen kyljenkääntäminen vanhassa kerrossängyssä natisutti koko makuusalin hereille. Kiireisimmät pyhiinvaeltajat alkoivat vilkuttamaan otsalamppujensa valoja jo kello viiden aikaan aamulla ja osa porukasta vaihtoi kokemuksiaan puoleen yöhön asti. Kaikki oli aina rajallista. Yöunet, päiväunet, pyykkinaru, ruoka, majoituspaikat, vaihtovaatteet. Kuitenkin nimenomaan fyysisen kivun ja henkisen rasituksen kautta pystyin puhdistamaan mieleni ikävistä asioista.

Rituaalit. Rituaalit toivat omaan kokemukseeni hengellistä lisäarvoa ja lisäsi mielenkiintoa Camino de Santiagoa kohtaan. Cruz de Ferrolle, korkealla vuorella sijaitsevalle rautaristil-

le, on tarkoitus viedä kivi, jota on kantanut pyhiinvaelluksella symbolina omista synneistään. Minulle vertauskuva oli ”henkinen taakka”. Laskiessani kiven ristin juurelle, päätin, että en anna enää kiven kuvaaman taakan vaikuttaa negatiivisesti mieleeni. Viinilähteestä viinin juominen oli toinen suosikkini uskomuksista. En tiedä kuinka paljon se antoi lupaa-mansa voimaa, mutta mukaan sitä vielä hieman pulloitetuna, jaksoin perille sen päivän majapaikkaan.

Symbolit. Ensimmäisen pyhiinvaellukseni toisena päivänä ostin itselleni suuren kampsimpukan, jonka kiinnitin rinkkaani merkitsemään itseni pyhiinvaeltajaksi. Mukaan maksoin myös puisen vaellussauvan, sellaisen vanhanaikaisen paimensauvan. Siitä tulikin sitten kaikkein tärkein välineeni, tukeva luottoystäväni, jota yritin aina tarttua vielä pitkään pyhiinvaelluksen jälkeenkin.

Yksinkertaisuus. Yksinkertainen pyhiinvaelluselämä pienen omaisuuden kanssa, oli todella vapauttavaa. Pyhiinvaelluksen aikana sitä todella huomasi mitä oikeasti tarvitsee ja mikä tekee onnelliseksi. Materia tuo lisäarvoa elämään, mutta se ei ole välttämätöntä eikä tarpeellistakaan. Välillä se on myös äärimmäisen raskas taakka niin itselle kuin esimerkiksi ympäristölle. Joka kerta kun olen kantanut mukani jotain mukavuutta lisääviä asioita, kuten hiustenkuivaajaa, kunnon sadevaatteita, ylimääräistä vaatekertaa tai käyttämättä jääneitä huulipunia, olen miettinyt, että nyt kannan niiden ympäristövaikutusten taakkaa. Pyhiinvaeltajana tyytyy päivien kuluessa aina vain vähempään ja lopulta oppii olemaan tyytyväinen kylmäänkin suihkuun ja natisemaan sänkyyn. Majapaikaltakin lähinnä toivoo enää vain kattoa.

Muut pyhiinvaeltajat. Hengellisyys ei syntynyt pelkästään keskustelusta itsensä kanssa, vaan myös toisten pyhiinvaeltajien kanssa keskustellessa. Parhaita kokemuksia ovat olleet pyhiinvaeltajien yhteiset illalliset, viinilasilliset ja yhdessä kävellyt kilometrit. Yleensä kun usko meinaa itseltä loppua, tulee joku toinen, joka puskee eteenpäin. Pyhiinvaellus on yhteistyötä ja kannustamista yli kulttuurillisten rajojen, sellaista mitä jokapäiväisen elämän pitäisi olla. Luokkaerot katoavat. Pyhiinvaelluksella kaikki ovat vain ihmisiä. Pyhiinvaeltajia.

Jatkuva pyhiinvaellus. Usein kuulen sanottavan, että pyhiinvaellus alkaa vasta siitä, kun se loppuu. Tällä tarkoitetaan sisäistä muutosta, joka pyhiinvaeltajassa on tapahtunut. Sitä on vaikea uskoa silloin kun näkee Santiago de Compostelan turistikaupat pullollaan pyhiinvaeltajia tai kun itse googlettaa lähintä ostoskeskusta rinkka vielä selässä. Kuitenkin sitä on saanut maalliseen elämäänsä uusia näkökulmia ja toimintatapoja. Pystyn ajattelemaan tavoitteitani pitkinä pyhiinvaelluksina ja iloitsemaan matkasta sekä keskittymään

siihen, enkä vain perille pääsyyn. Materiaa on helpompi olla haalimatta, kun kuvittelee itsensä kantamassa sitä useita päiviä. Tänä päivänä pyhiinvaellus on mielentila ja asenne. Jatkuva sisäinen matka.

3.3 Unescon maailmanperintökohde

Camino de Santiagon ranskalainen reitti sekä osa pohjoista reittiä pääsivät Unescon maailmanperintöluetteloon vuonna 1993. Maailmanperintökilometrejä on yhteensä 1500.

Unescon kriteerien mukaan Camino de Santiagolla oli merkittävä rooli, etenkin keskiajalla, kulttuurien välisessä kohtaamisessa. Kulttuuriperinnöllinen rikkaus on Unescon mukaan reitillä valtava. Reitillä voi nähdä taidetta barokista renessanssiin. Sekä goottilaista ja roomalaista arkkitehtuuria. (UNESCO 2017.)

Camino de Santiago tarjosi merkittäviä kaupallisia aktiviteetteja keskiajalla pitäen kaupunkia pystyssä sekä auttoi myös uusien kylien synnyssä. Camino de Santiago on säilyttänyt täydellisimmän kristillisen pyhiinvaellustien kirkollisine ja ajanmukaisine rakennuksineen, pienine ja isoine enklaveineen (hallinnollinen alue, jota ympäröi toisen vastaava hallinnollinen alue) sekä siviili rakennelmineen. Viimeisen perustelun mukaan Unescon listalle pääsyyn vaikutti, että reitti todistaa merkittävästi kuinka suuri vaikutus uskonnolla ja uskolla oli ihmisiin keskiajasta eteenpäin Euroopassa luokkaeroista tai alkuperästä huolimatta. Kokonaisuudessaan Unesco pitää reittiä ainutlaatuisena esimerkkinä keskiaikaisesta pyhiinvaellusreitistä, millä vaelletaan vielä tänäkin päivänä. Reitti kuvastaa myös integroitumista ympäristöön. (UNESCO 2017.)

3.4 Tilastoja

Pyhiinvaeltajien toimisto (Oficina de acogida al peregrino) Santiago de Compostelassa tilastoi internetsivuilleen pyhiinvaelluksen päättäneet kävelijät. Tilastoihin päätyvät ne, jotka tulevat hakemaan pyhiinvaellustodistuksen (Compostela) ja ovat kulkeneet jalan vähintään 100 kilometriä tai pyörällä tai hevosella 200 kilometriä. Tämä todistetaan pyhiinvaeltajien passilla (Credencial), mihin kerätään vähintään kaksi leimaa päivässä. Leimoja saa yöpymispaikoista, ravintoloista, kaupoista ja kirkoista.

Pyhiinvaeltajien toimisto tilastoi pyhiinvaeltajien kotimaat, vaelluksen aloituspisteen, pyhiinvaelluksen tarkoituksen ja kulkumuodon. Toimiston internetsivuilla on tilastoja kaikkien nähtävillä vuodesta 2004 alkaen. Tilastoja löytyy vuosittain ja kuukausittain sekä joka päivä he julkaisevat etusivullaan sen päivän saapujien määrän.

Vuonna 2017 Camino de Santiagon pyhiinvaellustodistuksen vastaanotti 301 036 pyhiinvaeltajaa. Heistä kävelijöitä oli lähes 93% (278 490). Pyörällä vaeltaneita oli 21 933 ja hevosella 417. Pyhiinvaelluksen suoritti pyörätuolilla 43 vaeltajaa. (Taulukko 1.) (Oficina de acogida al peregrino 2018c.)

Taulukko 1. Camino de Santiagon pyhiinvaeltajien määrä vuonna 2017.

Pyhiinvaeltajat 2017	Kävelen	Pyörällä	Hevosella	Pyörätuolilla
301 036	278 490	21 933	417	43
	92,51%	7,29%	0,14%	0,01%

Suosituin aloituspaikka pyhiinvaellukselle oli Sarria, josta matkan aloitti 79 718 pyhiinvaeltajaa. Toiseksi suosituin paikka oli Ranskan puolella sijaitseva S. Jean P. Port yli 33 000 pyhiinvaeltajalla. Kolmanneksi eniten (22 335) matkaan lähti pyhiinvaeltajia Portugalin Portosta. (Taulukko 2.) (Oficina de acogida al peregrinación 2018c.)

Taulukko 2. Suosituimmat aloituspaikat vuonna 2017.

Sarria	79 718	26,48%
S. Jean. P. Port	33 177	11,02%
Porto	22 335	7,42%
Tui	20 139	6,69%
Leon	11 614	3,86%

Valtaosa pyhiinvaeltajista oli matkassa uskonnollisin ja kulttuurillisin perustein (47%). Pelkästään uskonnollisin perustein vaelsi 43% ja kulttuurillisin 9%. (Taulukko 3.) (Oficina de acogida al peregrinación 2018c.)

Taulukko 3. Pyhiinvaeltajien motiivit vuonna 2017.

Uskonto	Kulttuuri	Uskonto ja kulttuuri
43%	9%	47%

Pyhiinvaeltajista yli puolet oli ulkomaalaisia (168 558) ja heistä suurimpina ryhminä oli italialaiset, saksalaiset ja yhdysvaltalaiset. Espanjalaisia pyhiinvaeltajia oli yli 130 000. (Taulukko 4) (Oficina de acogida al peregrinación 2018c.)

Taulukko 4. Pyhiinvaeltajien kansallisuudet vuonna 2017.

Espanja	132 478	44,01%
Italia	27 073	16,06%
Saksa	23 227	13,78%
Yhdysvallat	17 522	10,40%
Portugali	12 940	7,68%
Ranska	8 835	5,24%

Tilastojen mukaan pyhiinvaellukset Camino de Santiagolla ovat kasvaneet 1990-luvulta alkaen merkittävästi. Vuonna 1985 ja 1986 pyhiinvaeltajia tilastoitiin yhteensä 2491. Vuonna 1990 määrä oli jo kaksinkertaistunut. Alla olevasta taulukosta (taulukko 5.) näkee selvästi eron pyhiinvaeltajien määrässä pyhinä vuosina (1993, 1999, 2004 ja 2010). Viimeinen pyhä vuosi 2010 keräsi pyhiinvaeltajia yli 270 000. 2010-luvulla Camino de Santiagon suosio on jatkanut kasvuaan ja vuodesta 2013 alkaen siellä on tilastoitu yli 200 000 pyhiinvaeltajaa vuosittain. (Neira, M. 25.4.2018)

Taulukko 5. Pyhiinvaeltajien määrän kasvu 1980- luvulta 2010 luvulle. Pyhän vuoden pyhiinvaeltaja määrä tummennettu. (Neira, M. 25.4.2018; Oficina de acogida al peregrinación 2018d.)

Vuosi	Pyhiinvaeltajat	+/-%
1985/1986	2491	
1987	2905	16,6
1990	4918	69,3
1992	9764	98,5
1993	99 436	918,4
1994	15 863	-84,0
1998	30 126	89,9
1999	154 613	413,2
2000	55 004	-64,42
2003	74 614	26,3
2004	179 891	141,1
2009	147 467	-18,0
2010	272 417	84,7
2013	215 879	-20,8
2015	262 447	21,6
2017	301 036	14,7

4 Tutkimus

Tutkimukseni aihe valikoitui oman kiinnostukseni pohjalta. Vuodesta 2014 lähtien Camino de Santiago on ollut minulle harrastus. Olen myös ajattelut työskenteleväni tulevaisuudessa Camino de Santiagoon liittyvissä tehtävissä. Tutkimuksen päätavoitteena oli selvittää mikä motivoi tämän päivän vaeltajia Camino de Santiagon pyhiinvaellusreiteille. Tutkimuksella halusin selvittää myös mahdollisia hengellisiä tekijöitä pyhiinvaelluksen perinnettä kunnioittaen. Tutkimus tehtiin kevään 2018 aikana. Tässä luvussa kerron käyttämästäni tutkimusmenetelmästä, niiden käytöstä sekä tutkimuksen analyysistä.

4.1 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmänä käytin kvalitatiivista eli laadullista menetelmää. Laadullisia menetelmiä käytetään tutkittaessa ilmiötä, jotka liittyvät yhteisön, yksilön, sosiaalisen vuorovaikutuksen arvomaailmaan tai ihmisten välisten suhteiden ilmiöihin. Laadullisessa tutkimuksessa painopiste on tulevaisuudessa ja sen päämääränä on kehittää, parantaa tai uudistaa tutkimuksen kohdetta. (Pitkäranta 2014, 8-9.)

Tavoitteena laadullisessa tutkimuksessa on ilmiön ymmärtäminen, sen selittäminen ja tulkinta. Edellä mainittujen lisäksi saattaa seurata vielä mallintaminen ja soveltaminen. Tutkimusprosessissa painopiste ei ole teorian muotoiluissa vaan teorian, käsitteistön ja aineiston vuorovaikutuksesta. (Pitkäranta 2014, 33.)

Laadullisen tutkimuksen aineisto koostuu useimmin haastatteluista, kyselyistä ja havainnoista. Niitä voidaan yhdistää, käyttää yksittäin tai rinnakkain riippuen tarpeesta ja resursseista. (Pitkäranta 2014, 90.)

4.2 Haastattelu

Haastattelu on yleinen tapa kerätä aineistoa. Haastatteleamalla tutkija voi selvittää ajattelua, kokemuksia sekä motivaatiota. Haastattelu on joustava menettely, sillä tutkija voi helposti toistaa kysymyksen, selvittää väärinkäsityksen ja käydä keskustelua haastateltavan kanssa. Haastattelussa haastateltava voi saada kysymykset jo etukäteen tutustuttavaksi. (Pitkäranta 2014, 90-91.)

Laadullisessa tutkimuksessa haastateltavien määrä ei ole merkittävin tekijä, vaan tärkeämpää on, että haastateltavat tietävät tutkittavasta ilmiöstä mahdollisimman paljon ja heillä on mielellään kokemusta siitä. On hyvä, että haastateltava valitsee haastateltavat perustellusti. (Pitkäranta 2014, 98.)

Teemahaastattelussa tutkijan pitää olla perehtynyt huolellisesti aiheeseen. Tutkijan pitää tuntea myös haastateltavien tilanne suhteessa tutkimusaiheeseen. Teemahaastatteluun ei tule valita haastateltavia satunnaisesti, vaan on valittava sellaisia henkilöitä, joista on saatavilla mahdollisimman paljon aineistoa. (KvaliMOTV 2018a.)

Haastateltaviksi valitsin Camino de Santiagon vaelluksen tehneitä pyhiinvaeltajia. Potentiaalisia haastateltavia kartoitin kesästä 2017 lähtien. Alkuperäisestä noin kymmenen haastattelun tavoitteesta sain haastateltaviksi kuusi pyhiinvaeltajaa. Haastateltavia yritin valita sillä perusteella, että uskoin heidän tuottavan paljon monipuolista tutkimusmateriaalia.

Yhden pyhiinvaeltajan haastattelin henkilökohtaisesti ja viisi muuta sähköpostilla. Haastattelut aloitin helmikuussa 2018 kysymysten testaamisella. Ensimmäisen haastateltavan kanssa tein haastattelut kolmessa osassa ja lopulta haastattelumateriaalia tuli lähes kaksi tuntia. Koska kahdella haastateltavista aika oli rajallinen, sovimme sähköpostihaastatteluista. Kolme viimeistä haastattelin myös sähköpostilla yhteisen sujuvan kielen puuttumisen takia. Totesin jo ensimmäisen haastateltavan kohdalla, että sekä haastateltavan että haastattelijan on osattava haastattelu kieli todella sujuvasti, jotta materiaalista tulee tarpeeksi monipuolista ja totuuden mukaista.

Saturaatiolla voidaan ratkaista aineistoin riittävyys. Saturaatio tarkoittaa kylläntymistä, eli ollaan tilanteessa, missä aineisto alkaa toistamaan itseään. Silloin haastateltavat eivät tuota enää mitään uutta tietoa tutkijalle. (Pitkäranta 2014, 98.) Henkilökohtaisen haastattelun aikana vastaukset alkoivat useasti toistamaan itseään, mikä varmisti sen, että aineistoa oli riittävästi. Myös sähköpostihaastatteluissa aineisto toisti joidenkin kysymysten kohdalla itseään.

4.3 Haastattelukysymykset

Haastattelukysymykset valikoituivat tutkimusongelman mukaan. Pohdin niitä myös oman pyhiinvaelluskokemukseni kautta. Haastattelun jaoin neljään kysymysryhmään. Kysymyksissä kartoitin taustatietoja pyhiinvaelluksesta, motiiveja, hengellistä kokemusta sekä odotuksia. Kysymyksiä oli yhteensä kaksitoista.

Haastattelukysymykset kirjoitin ensin suomeksi, minkä jälkeen käänsin ne englanniksi ja espanjaksi. Kysymykset perusteluineen esittelen tarkemmin luvussa 4.5, jossa analysoin tutkimusaineistoa.

4.4 Havainnointi

Koska haastateltavia oli lopulta hyvin vähän, halusin käyttää tutkimuksessa myös omia havaintojani. Ne tuovat lisäarvoa tutkimukselleni. Havaintomateriaalina oli oma toiminta sekä muiden pyhiinvaeltajien kanssa käydyt keskustelut. Havaintojen tarkoituksena on vahvistaa käsitystä haastateltujen tuloksista.

Havainnointia käytetään paljon laadullisessa tutkimuksessa. Siinä tutkija seuraa tutkimuksen kohdetta ja havainnoi sitä laadullisesti sekä myös määrällisesti. Siitä käytetään myös nimitystä suora havainnointi. Tutkija voi olla sisäinen tarkkailija, joka on osallistavaa havainnointia, tai sitten ulkopuolinen tarkkailija. Havaintoja tutkija voi tehdä omasta sekä muiden toiminnasta. Havainnointi monipuolistaa tutkimustuloksia, mutta sitä ei suositella käytettävän ainoana tutkimusmuotona. Havainnointi on hyvä tutkimusmenetelmä esimerkiksi silloin, jos tutkimustietoa on hyvin vähän tai ei ollenkaan. (Pitkäranta 2014, 90,95.)

4.5 Litterointi

Seuraava vaihe oli haastattelumateriaalin litterointi. Litterointi on haastattelujen puhtaaksi kirjoittamista. Litteroinnilla on tarkoitus saada haastattelu sellaiseen muotoon, että sitä on helppo käsitellä. Litteroinnissa on mietittävä, kuinka tarkkaan haastattelu puhtaaksi kirjoitetaan. Esimerkiksi lasketaanko kirjoitetuissa haastatteluissa kirjoitusvirheet mukaan tai puhutuissa murre ja kiinnitetäänkö sanapainoihin huomiota. Tutkimuskysymyksestä riippuen täytyy pohtia kirjoittaako sanatarkasti haastattelun vai poimiiko siitä tutkimuksen kannalta vain oleelliset asiat. Luetettavin tulos saadaan kuitenkin litteroimalla haastattelut mahdollisimman tarkasti. (KvaliMOTV 2018b.)

Kirjalliset haastattelut litteroin kääntämällä espanjasta englanniksi käännettyt haastattelut vielä suomeksi. Espanjankielisten haastattelujen kääntämiseen sain apua kielitieteilijältä. Mielestäni oli erittäin tärkeää, että haastattelun sisältö oli täysin ymmärrettävissäni ja että kaikki sanat ovat oikein käännetty, jotta alkuperäinen asia ei muuttuisi. Henkilökohtaisen haastattelun nauhoitin ja sen litteroin aluksi sana kerrallaan englanniksi, mutta lopulta asioiden toistaessa itseään litteroin vain uudet asiat ja jätin pois täytesanat. Tein kuitenkin muistiinpanot toistuvista asioista. Lopulta aloin myös kääntämään nauhoitusta suoraan suomeksi, sillä en kokenut sen muuttavan haastattelun sisältöä. Lopuksi tein analyysia helpottavan taulukon (Liite 2), mihin laitoin tutkimuskysymykset ja tiivistettynä kaikkien kuuden pyhiinvaeltajan vastaukset.

4.6 Analyysi

Analyysi on tutkimusaineiston huolellista tarkastelua. Siinä käydään teksti läpi, tiivistetään, yhdistetään ja etsitään tutkimusongelman kannalta oleellisia asioita ja niiden esiintyvyyttä. (KvaliMOTV 2018c.) Aineiston analysoiminen on laadullisen tutkimuksen suurimpia haasteita. Analysointi on käsityötä, se on luova prosessi, jossa vaaditaan erityistä herkkyyttä omaan aineistoonsa. (Eronen, Syrjäläinen & Värri 2007, 8.)

Analysoin aineiston kysymysteemojen mukaan. Teemat ovat: taustatiedot pyhiinvaelluksesta, motiivit, hengellisyys ja odotukset. Analysoin materiaalin kysymyksittäin. Analyysisani ensiksi perustelen esitetyt kysymykset ja kerron mitä tietoa niillä haluan. Sen jälkeen puran aineistoin kysymyksen alle. Haastateltavista en analysoi kansallisuuksia, ammattia, siviilisäätyä, ikää tai sukupuolta, sillä en koe niiden olevan merkittäviä tekijöitä tutkimukseni kannalta.

4.6.1 Taustatiedot ja reitti

Tässä osiossa selvitin muun muassa Camino de Santiagon reittiä valintaa, matkan pituutta kilometreissä ja suunnitelmallisuutta. Halusin myös tietää, käytettiinkö matkanjärjestäjän apua vai suunniteltiinko vaellus ilman ulkopuolista apua. Haastateltavista neljä oli ensimmäistä kertaa pyhiinvaelluksella. Kaksi muuta pyhiinvaeltajaa olivat tehneet pyhiinvaelluksia useampaan kertaan.

Pyhiinvaeltaja 1 oli kokenut pyhiinvaeltaja, joka oli tehnyt pyhiinvaelluksia Camino de Santiagolla jo vuodesta 2004. Ainoa vuosi, jolla hän ei ole vaeltanut on 2007. Hän oli vaeltanut ranskalaisella sekä portugalilaisella reitillä. Vuonna 2013 hän vaelsi koko ranskalaisen reitin. Ensimmäisillä pyhiinvaelluksillaan hän oli yliopiston kautta, mutta vuodesta 2008 hän on järjestänyt itse omat pyhiinvaelluksensa. Hän on tehnyt pyhiinvaelluksia yliopisto ryhmän kanssa, ystävän kanssa, yksin, pariskuntana sekä koiran kanssa.

Pyhiinvaeltaja 2 oli vaeltanut kerran Camino de Santiagolla ystävänsä kanssa. Hän vaelsi Ponferradasta Santiagoon noin 200 kilometrin matkan. Hän lähti matkaan ystävänsä ehdotuksesta.

Pyhiinvaeltaja 3 päätyi pyhiinvaeltamaan portugalilaisen reitin Portosta Santiagoon kesällä 2017. Hän vaelsi ystävänsä kanssa. Hän oli pitkään halunnut mennä Camino de Santiagolle vaeltamaan. Portugalin kielen opiskelijana hän päätti lähteä kesälomalle Portugaliin ja lopulta he keksivät ystävänsä kanssa toteuttaa pyhiinvaellus siinä samalla.

Pyhiinvaeltaja 4 oli vaeltanut kolme kertaa Camino de Santiagolla. Hänen motiivinsa olivat aina uskonnollisia. On kristitty.

Pyhiinvaeltaja 5 oli tehnyt pyhiinvaelluksen yhden kerran. Hän vaelsi uskonnollisin perustein ja on kristitty.

Pyhiinvaeltaja 6 oli vaeltanut yhden kerran. Hänen motiivinsa oli uskonto. Hän on kristitty ja työskentelee Camino de Santiagon katedraalille ja on päivittäin tekemisissä pyhiinvaeltajien kanssa.

Ensimmäinen kysymykseni oli ”Minkä reitin valitsit ja miksi (kilometrit, aloitus ja lopetus piste ja oliko koko reitti suunniteltu etukäteen)?”

Kysymyksellä halusin selvittää taustan reittivalintaan ja kuulla mitä reiteistä mahdollisesti tiedettiin etukäteen ja oliko reittivalinta sidoksissa esimerkiksi vaellusmotiivien kanssa. Matkan pituus on omien kokemusteni mukaan oleellinen asia pyhiinvaelluksessa, sillä mitä pidempään pyhiinvaeltaa sitä syvemmälle siihen pääsee. Halusin nähdä voiko käveltyjen kilometrien määrästä tehdä johtopäätöksiä hengellisyyden kokemisen kanssa. Halusin myös tietää, oliko reitti kokonaan etukäteen suunniteltu vai oliko jätetty tilaa joustolle ja sattumille ja oliko sille joitakin perusteluja.

Pyhiinvaelluksia oli tehty kahdella eri reitillä, ranskalaisella sekä portugalilaisella. Neljä pyhiinvaeltajaa oli vaeltanut portugalilaisella reitillä Portosta Tuihin tai Santiago de Compostelaan. Pyhiinvaeltaja 2 oli vaeltanut ranskalaisella reitillä Ponferradasta Santiagoon. Pyhiinvaeltaja 1 oli vaeltanut ranskalaisen reitin kokonaan sekä useita kertoja osia siitä. Hän oli myös vaeltanut portugalilaisella reitillä Tuista Santiagoon. Pyhiinvaeltajista viisi oli vaeltanut vähintään 200 kilometriä ja yksi noin 100 kilometriä.

Pyhiinvaeltajat olivat valinneet reitit useista eri syistä. Yksi pyhiinvaeltaja oli lähtenyt portugalilaiselle reitille koska oli ollut alun perinkin matkustamassa Portugaliin.

”Suunnitelmanani oli vierailla Portugalissa kesälomalla, koska opiskelen portugalialaista. Hyvä ystäväni, joka asuu Englannissa, ja joka oli tehnyt jo joitakin osia Caminoa kolme tai neljä kertaa, ehdotti minulle Caminon vaeltamista hänen kanssaan. Kerroin ystävälleni kiinnostuksestani matkustaa Portugaliin ja lopulta päätimme yrittää portugalilaista reittiä”, Pyhiinvaeltaja 3.

Pyhiinvaeltaja 1 oli lähtenyt ensimmäiselle pyhiinvaellukselleen yliopisto-ohjelman kautta, joten ranskalainenreitti oli määräytynyt sen mukaan. Muiden reitti valintoihin oli vaikuttanut myös ”halu nähdä minkälainen reitti on” ja ystävän päätös reitistä. Kukaan ei kertonut, että tärkeää olisi päästä Santiagoon hakemaan Compostela-todistusta, joka edellyttää siis viimeisen sadan kilometrin kävelyä. Reittivalinnat olivat otollisia tähän ja todistukseen oikeuttavia, mutta kukaan ei maininnut sitä pääasiaksi reittiä suunniteltaessa.

Matkaa pyhiinvaeltajat olivat suunnitelleet jonkin verran etukäteen. Majoitukset jätettiin usein avoimiksi, mutta päivän kävelymatka päätettiin yleensä ennakkoon. Suunnitelmat kuitenkin välillä muuttuivat päivän aikana johtuen säästä, reitistä, toisista pyhiinvaeltajista tai väsymyksestä. Yhdellä pyhiinvaeltajalla vaikutti koiran kanssa vaeltaminen reitin etukäteen suunnitteluun. Hän kertoi joutuvansa valita pyhiinvaelluksen aloitus ja lopetus pisteet juna-asemien mukaan.

”Puolet ja puolet. Meillä oli jonkin näköinen reittikartta, mutta tosiasia oli, että usein päädyimme monta kertaa improvisoimaan riippuen säästä, kuinka väsyneitä olimme, toisista tapaamistamme pyhiinvaeltajista, reitistä jne. Esimerkiksi aloitimme rannikkoreitillä, mutta lopulta teimme vain yhden etapin sitä, koska totesimme että sisämaan reitti on paljon mielenkiintoisempi ja vaihtelevampi”, Pyhiinvaeltaja 3.

Toinen kysymykseni koski matkanjärjestäjän käyttöä. ”Järjestitkö matkan itse vai käytitkö apuna matkanjärjestäjää tai matkatoimistoa?”

Kysymyksellä halusin selvittää pyhiinvaeltajien omatoimisuutta ja mahdollista syytä matkanjärjestäjän käytölle. Mikäli joku haastateltavista olisi käyttänyt matkanjärjestäjien palveluita olisin kysynyt vielä yrityksen tarjoaman paketin sisällöstä, kuinka löysi kyseisen paketin ja mikä sai tekemään ostopäätöksen.

Haastateltavista kukaan ei ollut käyttänyt matkanjärjestäjää. Tosin ensimmäisinä pyhiinvaellusvuosinaan Pyhiinvaeltaja 1 oli ollut Sevillan ja Santiago de Compostelan yliopistojen vapaaehtoisohjelmassa ja saanut sen puolesta ruoat. He olivat myös järjestäneet majoitukset urheilukeskuksissa.

Kolmas kysymys oli: ”Kenen kanssa olit pyhiinvaelluksella vai vaelsitko yksin?”

Tämä on mielestäni kiinnostava asia ja halusin sillä tietoa siitä vaikuttavatko matkakumppanit pyhiinvaelluksen merkitykseen ja onko mahdollisesti lähtökohdat jo erilaiset pyhiinvaellukselle, jos haluaa tehdä sen yksin. Ja valitaanko matkaseuralaisiksi läheisiä ihmisiä

vai vaelletaanko kenties tuntemattomien kanssa, mutta kuuluen johonkin yhteisöön kuten seurakuntaan.

Kaikki haastateltavat olivat olleet matkalla ystävän tai useimpien ystävien kanssa. Pyhiinvaeltaja 1 oli lähtenyt pyhiinvaellukselle myös yksin, yliopistoryhmän kanssa sekä puolison ja koiran kanssa. Pyhiinvaeltajat olivat kuitenkin vaeltaneet myös muiden pyhiinvaellusreitillä tapaamiensa pyhiinvaeltajien seurassa sekä yksin joitakin pätkiä.

Neljäntenä selvitin pyhiinvaellusta helpottavien palveluiden käyttöä. ”Käytitkö kuljetuspalveluita tai muita vaellusta helpottavia palveluja? (rinkkataksi, taksi, bussi, parempi majoitus, etukäteen varattu majoitus)”

Tällä kysymyksellä halusin selvittää heidän asennettaan perinteistä pyhiinvaellusta kohtaan, missä kannetaan itse omat tavarat ja nukutaan jaetuissa makuusaleissa. Halusin tietää, miten autenttisen pyhiinvaelluskokemuksen he olivat saaneet. Ja mikäli he olivat käyttäneet matkaa helpottavia palveluita mitkä olivat syyt. Oliko syyt terveydellisiä tai haluttiinko vaeltaa mukavuus edellä.

Kolme haastateltavista ei ollut käyttänyt mitään matkaa helpottavia palveluja. Kolme muuta olivat käyttänyt muun muassa parempi tasoista majoitusta, rinkan kuljetuspalvelua ja taksia. Syyt olivat terveydellisiä, jaksamiseen liittyviä tai pyhiinvaelluksen yhdistämistä muuhun lomailuun, jolloin matkatavaraa oli enemmän. Myös koiran kanssa vaeltaminen on johtanut kuljetuspalveluiden käyttöön. Pyhiinvaeltaja 1 oli käyttänyt taksia kerran kien hiertäessä todella pahasti. Hän oli myös lähettänyt rinkansa useampaan kertaan nilkan nyrjähdettyä hänen pisimmällä pyhiinvaelluksellaan. Parempi tasoinen majoitus oli varattu halusta nukkua hyvin. Pyhiinvaeltaja 3 käytti taksia fyysisen väsymisen takia.

”Yhtenä päivänä innostuimme todella, kun oli kolmannen kaverin viimeinen päivä, koska hän oli matkalla takaisin Italiaan, ja kävelimme 40 kilometriä, kaksi kertaa keskimäärin mitä normaalisti olimme kävelleet edellisissä päivinä. Seuraavana päivänä kroppani ei ollut palautunut tarpeeksi ja me kuljimme vain pienen pätkän. Kun saavuimme kylään, jossa olimme suunnitelleet yöpyvämmme, saimme idean kulkea vielä seitsemän kilometriä, jotta pääsisimme rannalla. Itseasiassa kuljimme ne 7 kilometriä taksilla, koska en halunnut kuolla niiden kilometrien aikana”, Pyhiinvaeltaja 3.

Viimeinen perustietoja ja reittiä koskeva kysymys koski yhteydenpitoa ulkomaailmaan. ”Kuinka paljon käytit sosiaalista mediaa ollaksesi yhteydessä ystäviisi ja perheeseen tai luit uutisia?”

Tämän kysymyksen valitsin siksi, että halusin tietää, kuinka paljon he halusivat irtautua normaalista arkielämästä pyhiinvaelluksen aikana. Ja muuttuiko yhteydenpito matkan aikana, kun oli päässyt sisälle pyhiinvaellukseen.

Vain yksi pyhiinvaeltaja kertoi ilman perusteluja, että ei pitänyt yhteyttä ulkomaailmaan. Viisi muuta pyhiinvaeltajaa käyttivät sosiaalista mediaa tai lukivat uutisia. Yhteydenpidolla haluttiin jakaa kokemusta sekä kertoa kotiväelle että ollaan kunnossa. Yhteydenpitoa ulkomaailmaan ei koettu pyhiinvaellusta häiritseväksi tekijäksi. Internetiä käytettiin myös majoitusten varaamiseen. Pyhiinvaeltajat kuitenkin mainitsivat, että portugalilaisella puolella internetin käyttö oli rajoitettua, sillä se riippui WIFI yhteydestä.

4.6.2 Motiivit

Motiivien kysyminen oli tutkimukseni kannalta oleellinen osa, sillä siihen koko tutkimukseni perustuu. Motiiveja kartoittavia kysymyksiä oli yhteensä neljä.

Ensimmäinen kysymys koski suoraan motiiveja. ”Kuvaile muutamalla lauseella mitkä olivat syyt pyhiinvaellukselle?”

Tämä oli tutkimukseni pääkysymys ja tähän olettamuksena oli, että haastateltavat vastaisivat uskonto tai hengellisyys. Odotin myös vastauksia vaikeasta elämäntilanteesta ja urheilusta tai jostain merkittävästä käännekohtasta. Pyhiinvaeltajista kolmella oli uskonnolliset syyt pyhiinvaellukselle.

”Uskonnollisista syistä tietenkin. Kuten sanoin aiemmin halusin päästä osaksi kokemusta, josta olen kuullut niin usein pyhiinvaeltajilta joita tapaamassa Santiagossa”, Pyhiinvaeltaja 6.

Pyhiinvaeltaja 3 oli suunnitellut pyhiinvaellusta Camino de Santiagolla jo vuodesta 2006, kun hän muutti Espanjaan asumaan. Hänen motiivinaan oli pääosin urheilu. Uskonnollisia syitä ei ollut. Pyhiinvaeltaja 2 halusi uuden kokemuksen elämäänsä sekä hengähdystauon joka päiväisistä rutiineistaan. Pyhiinvaeltaja 1:n motiivit ovat vaihdelleet vuosien varrella. Ensimmäisenä vuonna yliopiston kanssa vaeltaessa, motiivina oli vapaaehtoistyö, jonka mukana tuli pyhiinvaellus. Seuraavina kahtena vuonna hän lähti fyysinen suoritus mielessään ja hän halusi todistaa itselleen, että pystyy vaeltamaan koko matkan, sillä edellisellä vuonna osan matkasta hän oli joutunut menemään bussilla. Vuodesta 2008 pyhiinvaelluksen motiivit alkoivat olla hengellisiä. Pyhiinvaelluksillaan hän etsii myös aikaa vain itselleen.

Kaksi haastateltavaani mainitsi pyhiinvaelluksen syyksi myös partion. He olivat harrastaneet partiota ja heille kävely, luonto ja hostellissa majoittuminen olivat sitä kautta viehättäviä ajatuksia.

Osion toinen kysymys oli ”Miksi päätit tehdä pyhiinvaelluksen”?

Koska hengellistä matkailua ja uskontoa voi harjoittaa muullakin tavalla, halusin vielä tietää miksi nimenomaan pyhiinvaellus. Kysymys on kiinnostava myös niiden osalta, jotka eivät lähde matkaan hengellisyys tai uskonto motiivinaan.

Pyhiinvaeltaja 1 ajautui ensimmäiselle pyhiinvaellukselle, sillä se kuului vapaaehtoisohjelmaan, minne hän oli ilmoittautunut. Pyhiinvaeltaja 3 oli inspiroitunut isänsä ja ystävänsä kokemuksista Camino de Santiagolla. Kahdella pyhiinvaeltajalla pyhiinvaellus oli ollut mielessä jo pitkään. Yhden oli ajanut matkaan henkilökohtaiset ongelmat elämässä.

”Minulla oli se pitkään mielessä ja työskentelen niin paljon, että joskus on vaikea saada kymmentä päivää vapaata tehdäkseen sen, mutta minulla oli henkilökohtaisia ongelmia ja tarvitsin etäisyyttä ja ajattelin tämän olevan paras keino”, Pyhiinvaeltaja 6.

Kolmantena kysyin ”Kuinka kauan suunnittelit pyhiinvaellusta? Kuvaile prosessia. Missä ja miten se tapahtui?”

Tällä kysymyksellä halusin tietää mitä pyhiinvaeltajat huomio pyhiinvaellukselle lähtiesään. Keskittyvätkö he varusteisiin vai käyvätkö he esimerkiksi jumalanpalveluksessa.

Suurin osa pyhiinvaeltajista lähti lopulta matkaan aika lyhyellä varoitusajalla. Suunniteluun saattoi mennä jopa vain viikko. Pyhiinvaelluksen suunnittelu painottui tavaroiden hankintaan. Hyvät vaellusvälineet lisäsivät uskoa pyhiinvaelluksen onnistumiseen. Vinkkejä varusteisiin pyhiinvaeltajat saivat jo aiemmin pyhiinvaeltaneilta ystäviltään tai internetistä.

Kokemus vaikutti myös valmistautumiseen. Pyhiinvaeltaja 1 oli ensimmäisenä vuonna vaeltanut niin huonoissa kengissä, että ei pystynyt kävelemään kokonaan suunniteltua matkaa. Seuraavana vuonna hän hankki paremmat varusteet.

Kukaan ei kertonut valmistautuvansa matkaan jumalanpalveluksissa tai suorittavansa muita uskonnollisia tai hengellisiä rituaaleja. Kuitenkin pyhiinvaeltaja 1, on kerännyt ennen vaelluksiaan kiviä vietäväksi ranskalaisella reitillä sijaitsevalle Cruz de Ferrolle. Hän pakkaa usein mukaan myös tunnesyistä samoja jokaisella pyhiinvaelluksella olleita varusteita.

Osion viimeinen kysymys oli ”Muuttuiko pyhiinvaelluksen tarkoitus matkan aikana?”

Tämä tapahtui omalla kohdallani ja joidenkin muidenkin tapaamieni pyhiinvaeltajien kohdalla pyhiinvaellus sai täysin uuden merkityksen päivien kuluessa, joten siksi tätä halusin kysyä. Tämä kysymys oli etenkin heitä varten, jotka eivät lähteneet pyhiinvaellukselle perinteisin hengellisin ja uskonnollisin motiivein.

Pyhiinvaeltaja 2 kertoi löytäneensä yhteyden luontoon pyhiinvaelluksen aikana ja saaneensa sitä kautta pyhiinvaelluksesta hengellisen kokemuksen. Pyhiinvaeltaja 1, joka oli pyhiinvaeltanut useamman kerran, oli alun perin vaeltanut ilman hengellistä tarkoitusta. Lopulta pyhiinvaelluksista oli alkanut tulla hengellisempiä kokemuksia ja vuonna 2013 pyhiinvaellus sai ihan uuden tarkoituksen, kun pyhiinvaeltaja lähti kiitosmatkalle. Hän oli palannut terveenä ja vahingoittumana ulkomaan komennukselta ja pyhiinvaellus oli tapa toteuttaa kiitollisuutta.

Uskonnollisin motiivein liikkeellä olleilla pyhiinvaeltajilla matkan tarkoitus ei muuttunut. Pyhiinvaeltaja 6 tiesi mitä oli etsimässä. Hän etsi pyhiinvaelluksellaan jonkinlaista rauhaa kävelyn kautta ja rukoilulla jumalanpalveluksissa. Pyhiinvaeltaja 3:lla, joka oli lähtenyt Camino de Santiagolle pääosin urheilemaan, matkan tarkoitus ei myöskään muuttunut. Hänen osaltaan matka ei muuttunut hengelliseksi.

4.6.3 Hengellisyys

Hengellisyys on merkittävä osa perinteistä pyhiinvaellusta ja olettamuksenani oli, että suurimmalle osalle haastateltavistani pyhiinvaellus olisi hengellinen kokemus. Hengellisyyttä koskevia kysymyksiä oli haastatteluissa kaksi.

Ensimmäinen hengellisyyttä koskeva kysymys oli ”Miten pyhiinvaellus ja sen suunnittelu vastasivat hengellisiin tarpeisiisi?”

Tällä kysymyksellä tavoite oli kartoittaa hengellisiä tavoitteita ja niiden täyttymistä pyhiinvaelluksen aikana. Hengellisiä tavoitteita täytettiin esimerkiksi rukoilemalla. Rukoilu tapahtui yleensä yksin aamuisin tai kävellessä. Myös muiden kristittyjen tapaaminen täytti ta-

voitteita. Yksi pyhiinvaeltajista koki yhteyden vuosia sitten vaeltaneiden kristittyjen pyhiinvaeltajien kanssa. Hänet teki myös onnelliseksi kuuluminen valtavaan uskonnolliseen yhteisöön. Kristittyjen yhteisöön kuulumisen tunnetta vahvisti myös pyhiinvaeltajien yhteiset illalliset, joissa oli kristittyjä ympäri maailmaa aina Koreasta Brasiliaan. Kaksi heistä koki myös ”Buen Camino” eli hyvää Caminoa tai pyhiinvaellusta toivotuksen tärkeäksi yhteisöllisyyden lisääjäksi. Se myös sai tuntemaan, että ei ole yksin tässä maailmassa.

”Pystyin tuntemaan yhteyden kristittyihin, jotka vaelsivat Caminolla vuosia, vuosia sitten, ja ajatus, että kuulun valtavaan uskovien yhteisöön, tekee minusta todella onnellisen”, Pyhiinvaeltaja 4.

Toinen hengellinen kysymykseni oli ”Mitkä tekijät tekivät pyhiinvaelluksesta hengellisen kokemuksen?”

Halusin tietää mitkä ovat merkittävimpiä hengellisiä tekijöitä pyhiinvaelluksella ja miten ne eroavat, jos motiivina on uskonto tai pelkkä hengellinen kokemus. Tähän kysymykseen sain todella monipuolisia ja pitkiä vastauksia. Vastukset jakautuivat selvästi kahteen leiriin ja pyhiinvaelluksen hengelliset tekijät riippuvat selvästi siitä onko kristitty vai ei.

Kolme kristittyä puhui selvästi uskonnollista tekijöistä, kuten kirkoista ja seurakunnista sekä muista kristityistä. Yksi vielä muistutti erikseen, että Camino de Santiago on kristillinen pyhiinvaellusreitti. Fyysinen kipu toi kristityt myös lähemmäksi uskoaan.

”Muistan, että siellä oli kylttejä pitkin reittiä, jotka sanoivat ´kulttuurillinen matkailureitti´, mutta Camino on perimiltään kristillinen pyhiinvaellusreitti”, Pyhiinvaeltaja 5.

Ei uskonnollisilla motiiveilla matkaavat pyhiinvaeltajat kokivat pyhiinvaelluksen vertauskuvana elämästä. Pyhiinvaeltaja 1 kuvaili että, alku, Pyreneiden vuoriston ylitys, oli kuin raskas syntymä, jonka jälkeen seurasi iloiset lapsuusvuodet aina Logroñoon asti. Sen jälkeen alkoi tasainen reitti, jossa välimatkat olivat välillä pitkiä ja kävelypäivät tylsiä ja samaa toistavia. Tätä hän kuvasi aikuisuudeksi. Lopulta Cebreirille päästessä, alkaa Galicia, joka on matkan viimeinen itsehallintoalue, joka merkitsee myös lopunalkua ja on siksi haikeaa. Sitten lopulta tulee kuolema.

Kahden muunkin pyhiinvaeltajan mielestä pyhiinvaellus oli kuin elämä itsessään. Pyhiinvaeltaja 2 mukaan pyhiinvaellus osoitti hänen paikkansa maailmassa ja koko universumissa. Hänen mielestä pyhiinvaellus auttoi myös näkemään muiden ihmisten merkityksen hänen elämässään.

Kävely tuntemattomien ihmisten kanssa koettiin myös hengellisyyttä lisääväksi tekijäksi. Pyhiinvaeltaja 3 koki toiset pyhiinvaeltajat kuin perheenjäsenikseen. Hän ilahtui myös tasa-arvosta Camino de Santiagolla. Hänen mukaansa kaikki sosiaaliluokat katoavat Caminon-vaelluksella.

Pyhiinvaelluksesta teki hengellisen myös yhteys luontoon, vaatimattomuus, matkan pituus, yksin olo ja mahdollisimman vähäinen suunnittelu. Yksi mainitsi rinkan painon tärkeäksi asiaksi. Se kuvasti sitä, kuinka elämässä kantaa muiden huolia eikä osaa päästää menneestä irti. Painon tuntiessa muistaa, kuinka olisi hyvä päästää irti asioista, jotka eivät tee hyvää.

Erilaiset rituaalit ja perinteet vahvistivat myös hengellistä kokemusta. Esimerkiksi Cruz de Ferrolle, rauta ristille, kiven vieminen oli yksi sellaisista. Yksi haastateltava kertoi kantavansa kiviä myös perheenjäsentensä puolesta, jotka eivät voi enää tehdä pyhiinvaellusta. Hän ajatteli heidän silloin kulkevan hänen mukanaan.

Perinteiset Camino de Santiago tavarat, kuten kampasimpukka tai paimensauva eivät tulleet mainituksi haastatteluissa. Kuitenkin yksi haastateltava kertoi nostalgian lisäävän hengellisyyttä ja hän kertoi kantavansa aina tiettyjä tavaroita mukanaan pyhiinvaelluksestaan toiseen. Nostalgista, ja samalla hengellistä, oli myös samassa paikassa pyhiinvaeltaminen ja siellä tavattujen henkilöiden muisteleminen. Myös musiikin kuuntelu pyhiinvaelluksen aikana oli hengellistä ja se vie aina jälkeenpäin takaisin Camino de Santiagolla.

4.6.4 Odotukset

Viimeisenä kysymysryhmänä oli odotukset. Odotukset osio muodostui vain yhdestä kysymyksestä. ”Miten pyhiinvaellus vastasi odotuksiasi? Vai oliko kokemus erilainen kuin odotit, miksi?

Tällä kysymyksellä halusin selvittää mielikuvaa ja ennakko käsityksiä pyhiinvaelluksesta. Yhdellä pyhiinvaeltajalla ei ollut mitään konkreettista odotusta. Hän halusi vain nähdä miten pyhiinvaellus sujuu. Pyhiinvaelluksen ajateltiin olevan myös tylsä. Pyhiinvaeltaja kaksi yllättyi, että tylsältä ajatukselta vaikuttanut kävely, muuttui upeaksi sisäiseksi mataksi.

Haastatteluissa yhdelle valkeni, että on aina mahdollista yrittää uudelleen. Kaikki on saatavissa. Odotukset ylitti myös yhteyden luominen muihin pyhiinvaeltajiin. Pyhiinvael-

luksella paikattiin myös välit vanhan ystävän kanssa. Pyhiinvaelluksen aikana selvisi Pyhiinvaeltaja 1:lle minkälainen ihminen hän on ”asioiden hoitamisen viime tippaan jättävä”.

Kristittyjen pyhiinvaeltajien odotukset kohtasivat todellisuuden kanssa. Kristitty pyhiinvaeltaja 4 kuitenkin oli yllättynyt, että ei kristityt pyhiinvaeltajat majoittuivat kristillisissä majoipaikoissa. Hänen mielestään se on hieman väärin ja he ovat aina ensimmäisiä ja käyttävät kaiken kuumaa vettä. Pyhiinvaeltajat myös ylittivät odotuksensa. Monet heistä epäili aluksi jaksavansa koko matkaa.

Yksi pyhiinvaeltajista suunnitteli jo uutta pyhiinvaellusta. Hän totesi, olevansa valmis fyysisesti, mutta uskoi kokemuksesta tulevan erilaisen, sillä hän on muuttunut ihmisenä ja reitti ja ihmiset tulevat olemaan erilaisia.

4.6.5 Omat havaintoni Camino de Santiagolta

Omat havaintoni koostuvat vuosilta 2014-2018. Keksityn havainnoissani tutkimusongelman mukaan motiiveihin ja hengellisyyteen. Havainnot perustuvat itse koettuihin asioihin, sekä keskusteluihin muiden pyhiinvaeltajien kanssa. Omilla havainnoillani haluan tuoda lisäarvoa tutkimukselle.

Parhaiten hengellisyys mielestäni saavutetaan mitä pidempään pyhiinvaelluksella on. Tämä perustuu omaan kokemukseeni yhdestä kolmentoista päivän yhtämittaisiin pyhiinvaelluksiin perustuen. Myös päivittäin käveltävä kilometri määrä tulee olla tarpeeksi pitkä. Sellainen, että siinä on aikaa pohtia, kokea asioita, käydä keskusteluja sekä tuntea fyysisen rasituksen.

Mitä vaatimattomimmissa olosuhteissa vaeltaa, sitä hengellisempää se mielestäni on. Kun riisuu itsensä ja elämänsä perusmukavuuksista sekä jakaa omasta vähästä toisille. Camino de Santiagolla kuulee usein sanonnan ”Turisti vaatii, pyhiinvaeltaja kiittää”.

Fyysinen rankkuus tuo hengellisyyttä, joka on suoraan verrannollinen elämään. Rinkan paino on syntien ja huolien kantamista. Raskaat nousut ovat elämän ylämäkiä joista on selvittävä.

Asioiden rutiininomainen toistaminen vapauttaa mieltä ja auttaa käsittelemään asioita ja keskittymään itseensä. Yksin käveleminen hiljaisuudessa on kuin meditoimista. Kaikki aistit vapautuvat ja on herkempi ja vastaanottavaisemmin tapahtumille ja uusille ajatuksille sekä näkökulmille.

Motiiveja ja odotuksia pyhiinvaelluksille olen kuullut useita. Monesti pää syitä lähtemiselle on ollut vaikea edes pukea sanoiksi. Usein olen kuullut urheilusta, halusta kokeilla jotain uutta tai kulttuurillista syistä. Myös muiden kokemukset ovat inspiroineet kanssani kulkevia pyhiinvaeltajia. Olen tavannut myös ihmisiä, jotka ovat tulleet matkanjärjestäjän kautta, ja he eivät ole olleet tietoisia siitä missä he oikeastaan ovat. He ovat tulleet vain kävelemään ”jonnekin”. Nämä ”turistit” eivät ole havaintojeni mukaan yleisesti kovinkaan hyväksyttävä muiden pyhiinvaeltajien silmissä. He eivät usein kannata omia tavaroitaan ja yöpyvät parempitasoisissa majoituspaikoissa. Eli muiden silmissä he pääsevät tai päästävät itsensä paljon helpommalla. Ranskalaisella reitillä voi matkan varrella nähdä ”turistit menköö kotiin”-tarroja.

Galician alueella pyhiinvaeltaminen on toisinaan ristiriitaista. Osalle viimeiset 100 kilometriä ovat pyhiinvaelluksen loppu ja toisille vasta alku. Matka Sarriasta Santiagoon on ruuhkainen ja täynnä turismia. Matkanjärjestäjät tuovat yleensä ryhmiä juuri viimeiselle sadalle kilometrille. Autenttisuus ja aitous ei ole enää samalla tasolla, kun pyhiinvaelluksen alussa.

Kesällä 2016 tapasin hollantilaisen pyhiinvaeltajan, jonka päämääränä oli laihtuminen ja energisyyden lisääminen. Hän oli aloittanut matkansa pyörällä Hollannista ja tapasin hänet Molinasecan kylässä noin 200km ennen määränpäättä Santiago de Compostelaa. Matkan aikana hän oli huomannut, että pyhiinvaellus oli paljon muutakin kuin pelkkä urheilusuoritus. Hän oli päättänyt myydä maatilansa ja aloittaa uudenlaisen rennomman elämän, jossa olisi aikaa itselle ja ystäville.

Roskien kerääjä Sergin tapasin ensimmäisellä pyhiinvaelluksellani. Hän vaelsi matkaa koko ajan roskia keräten samalla uskonnollista mantraa hokien. Hän kertoi vaeltavansa lähes jatkuvasti Camino de Santiagolla. Se oli hänen elämäntapansa.

Keväällä 2017 tapasin kanadalaiset naiset. He olivat tulleet vaeltamaan koko ranskalaisen reitin syöpädiagnoosin jälkeen.

Kesällä 2017 tapasin portugalilaisella reitillä pyhiinvaeltajan, joka oli lähtenyt matkaan isoisänsä jalanjäljissä. Hän kertoi lukeneensa ennen matkaa isoisänsä matkapäiväkirjaa, joka innosti juuri portugalilaiselle reitille. Nainen kertoi, että päiväkirjamerkintöihin verraten reitti oli kaupallistunut vuosien saatossa hurjasti. Hänen isoisänsä pyhiinvaelluksen aikaan paikalliset asukkaat kylissä tarjosivat vaeltajille kahvia ja kutsui heidät kotiinsa.

Pyhiinvaellusteni aikaan olen tavannut myös lukuisia majapaikkojen pitäjiä, jotka ovat ikään kuin jääneet tienpäälle. He ovat pyhiinvaellustensa jälkeen avanneet majapaikat ja kutsuvat niiden pitämistä elämäntavaksi. Matkalla olen nähnyt myös useita muistomerkkejä, viestejä, valokuvia ja riipuksia, joita on tuotu kuolleiden ihmisten muistoksi.

5 Pohdinta

Tässä opinnäytetyöni viimeisessä luvussa pohdin tutkimuksen tulosta, luotettavuutta, onnistumista ja soveltumismahdollisuuksia. Lopuksi arvioin omaa oppimistani prosessin aikana.

5.1 Tutkimustulos

Tutkimuksessa hain vastausta pyhiinvaelluksen motiiveille. Halusin tietää myös mitkä tekijät tekevät siitä hengellisen kokemuksen, sillä olettamukseni oli, että pyhiinvaellus on suurimmalle osalle hengellinen kokemus sen alkuperäisen tarkoituksen mukaisesti.

Tämän päivän pyhiinvaeltajat Camino de Santiagolla eivät ole välttämättä uskonnollisia, uskovaisia tai kristittyjä. Motiivit eivät myöskään ole aina hengellisiä. Haastatelluista kuudesta pyhiinvaeltajasta puolet olivat kristittyjä. Kaksi pyhiinvaeltajaa edusti ei kristittyä uskontokuntaa. Kristittyjen pyhiinvaellusmotiivit olivat hyvin perinteiset. He olivat Camino de Santiagolla puhtaasti uskonnollisista syistä. Kolmen muun syyt pyhiinvaellukseen painottuivat urheiluun, hengellisyyteen ja uuteen kokemukseen. Haastattelujen mukaan pyhiinvaellukselle lähdetään myös hakemaan muutosta elämälle ja muiden kokemuksista innostuneina. Joillekin pyhiinvaellus on elämäntapa. Pyhiinvaellukset voivat olla edelleenkin kiitospyhiinvaelluksia, kuten entisaikaan ja myös sairaus voi olla syy pyhiinvaellukselle lähtöön.

Pyhiinvaellukselle lähdetään joko suunnitelmallisesti ja pitkän odotuksen jälkeen tai hyvinkin spontaanisti. Tutkimuksen mukaan pyhiinvaellus suunnitellaan usein omatoimisesti ilman matkanjärjestäjiä. Pyhiinvaellus oli yhdellä kuudesta pyhiinvaeltajasta valmiiksi järjestetty matka. Matkan järjesti yliopisto ja se oli osana vapaaehtoistyötä.

Tutkimuksen pyhiinvaeltajista kolme oli ollut portugalilaisella reitillä, yksi ranskalaisella reitillä ja kaksi molemmilla edellä mainituilla. Reittien valinta perustuu suosituksiin ja perinteeseen. Reittivalintaan voi vaikuttaa myös pyhiinvaelluksen ulkopuoliset motiivit, kuten kielen opiskelu.

Reittiä suunnitellaan etukäteen, mutta lopulliset päätökset päiväkohtaisista matkoista tai majapaikoista päätetään vasta kyseisenä päivänä tilanteen mukaan. Erikoistapauksissa, kuten koiran kanssa vaeltaessa, vaelluspäivät suunnitellaan paljon tarkemmin. Silloin lähtö ja lopetuspisteet valitaan junayhteyksien mukaan ja yöpymiset varataan ennakoon.

Valmistautumisessa kaikista tärkeimmäksi seikaksi nousi varusteiden hankinta. Hyvillä varusteilla halutaan varmistaa matkan onnistuminen ja fyysisen kivun minimoiminen. Hyviä varusteita hankitaan aina vaelluskengistä rinkkaan. Vinkkejä valmistautumiseen haetaan internetistä ja vaelluksen tehneiltä pyhiinvaeltajilta.

Haastatelluista pyhiinvaeltajista vain kaksi oli joskus lähtenyt pyhiinvaellukselle yksin, kuitenkin myös muut mainitsivat kulkeneensa välillä yksin. Yksin kävely mahdollistaa esimerkiksi rukoilun tai syvällisen ajattelun. Pyhiinvaeltajat kulkevat myös toisten matkalla tapaamiensa pyhiinvaeltajien kanssa.

Pyhiinvaelluksen aikana pyhiinvaellusta helpottavien palvelujen käyttö on tulosten perusteella vähäistä. Taksien käyttö ei ole valmiiksi suunniteltua, vaan se otetaan spontaanisti, jos esimerkiksi tuntee itsensä poikkeuksellisen väsyneeksi tai kävely ei enää onnistu. Rinkkaa lähetetään seuraaviin majoituskyliin esimerkiksi fyysisen vaivan kohdatessa. Myös lemmikin kanssa vaeltava saattaa lähettää erillisen matkalaukun, missä on lemmikille tarvittava ruoka ja tarvikkeet, jotka eivät mahtuisi rinkkaan tai olisivat liian painavia.

Yhteydenpito ulkomaailmaan on pyhiinvaeltajilla tavanomaista. Kuitenkin pyhiinvaeltaja voi kulkea koko matkan myös ilman internetin käyttöä ja puheluita. Yhteydenpidon tavoitteena on kokemuksen jakaminen ja kuulumisten kertominen. Uutisiakin luetaan pyhiinvaelluksen aikana.

Pyhiinvaelluksen tarkoitus voi muuttua matkan aikana. Matkaan voidaan lähteä etsimään uutta kokemusta tai vain kokeilemaan vaellusta, mutta matkan edetessä pyhiinvaeltaja voi huomata sen olevan paljon muutakin. Pyhiinvaelluksella voi löytää yhteyden luontoon, saada sisäisen yhteyden itseensä ja pelkkä vaellus voi muuttua hengelliseksi kokemukseksi. Usein pyhiinvaeltavalle voi vaellusten välissä tapahtua uusia merkittäviä asioita henkilökohtaisessa elämässä, jolloin seuraava pyhiinvaellus saattaa saada taas uuden merkityksen. Tutkimuksessa yksi useamman kerran pyhiinvaeltanut kertoi pyhiinvaelluksesta tulleen kiitosmatka, kun hän oli selvinnyt ulkomaan komennuksesta vahingoittumana.

Tutkimuksesta selvisi, että hengellisyyden käsite on hyvin joustava. Kristityt pyhiinvaeltajat kokevat hengellisyyden uskonsa kautta. Hengellisiin kokemuksiin silloin usein kuuluu rukoilu, kirkot ja toisten uskonnollisten pyhiinvaeltajien läsnäolo. Pyhiinvaelluksen fyysisyys tuo myös lähemmäksi omaa uskoa ja muistuttaa pyhiinvaeltajaa uskonnon merkityksessä hänen elämässään.

Ei kristityt pyhiinvaeltajat kokevat hengellisyyden Camino de Santiagolla yhteydestä luontoon. He kokevat pyhiinvaelluksen Camino de Santiagolla kuvastavan elämää. Sen fyysinen rankkuus heijastuu arkielämän haasteisiin. Pyhiinvaeltaja kokee, että vaellettavat ylä- ja alamäet ovat elämän haasteita ja hyviä hetkiä.

Erilaiset rituaalit ja perinteet koetaan hengellisiksi. Voimaannuttavasta viinilähteestä juominen, ristit suojelemassa pyhiinvaeltajia pitkin matkaa ja Cruz de Ferrolle jätettävä kivi ovat tärkeä osa pyhiinvaelluksen hengellisiä elementtejä.

Tutkimuksessa kaikkien kristittyjen odotukset täyttyivät. He tiesivät mitä olivat tulleet hakemaan ja saivat sen. Odotusten ylittäminen merkitsee usealle pyhiinvaeltajalla fyysisten odotusten ylittämistä. Osa tuntee kärsineensä vähemmän mitä oli odottanut. Pyhiinvaellus voi myös yllättää epäilijän. Se ei olekaan vain tylsää kävelyä, vaan sisäinen matka itseensä. Kristitylle Camino de Santiago saattaa kuitenkin olla myös osittain pettymys. Kristillinen pyhiinvaeltaja saattaa hämmentyä ei kristityistä pyhiinvaeltajista ja etenkin siitä, että he majoittuvat samoissa kristillisten järjestöjen tai seurakuntien ylläpitämissä majapaikoissa. Tiekyyltit, joissa kerrotaan Camino de Santiagon olevan kulttuurillisesti arvokas vaellusreitti, myös hämmästyttää kristittyjä, jotka tietävät että reitin alkuperäinen tarkoitus on kristinuskonnollinen pyhiinvaellus.

Pyhiinvaelluksella tapahtuu myös odottamattomia kohtaamisia ja pyhiinvaeltajan on mahdollista saada elinikäisiä ystäviä. Pyhiinvaeltaja voi kokea odottamattoman sisäisen muutoksen ja oppia ymmärtämään itseään paremmin.

5.2 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimus pitäisi pystyä tekemään objektiivisesti, jotta tutkimus tulos ei muutu. Objektiivisuus tarkoittaa sitä, että tutkija yrittää katsella asiaa ulkopuolisena eikä vaikuta haastattelvien mielipiteisiin. Kvantitatiivisen tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan reliabiliteetin ja validiteetin avulla. Laadullisissa tutkimuksissa niitä ei voi käyttää aivan samalla tavalla kuin määrällisiä asioita mitatessa. (KvaliMOTV 2018d.)

Laadullisessa tutkimuksessa yleensä validiteetti saa suuremman painotuksen. Sillä halutaan selvittää onko tutkimus pätevä ja onko se perusteellisesti tehty. Siinä arvioidaan tutkimuksesta saatuja tuloksia ja päätelmiä ja niiden oikeellisuutta. Tutkimuksessa voi ilmetä virheitä esimerkiksi siten, että tutkija on esittänyt väärin kysymyksiä. Koska laadullisessa tutkimuksessa varsinainen tavoite ei ole saada yhdenmukaisia vastauksia, pätevyys on enemminkin uskottavuutta. (KvaliMOTV 2018d.)

Laadullisen tutkimuksen reliabiliteettia on hankalampi arvioida ja siinä tutkija löytää helposti monia ristiriitoja ja kysymysmerkkejä. Laadullisen tutkimuksen tuloksen luotettavuutta voidaan kuitenkin lisätä testaamalla kysymykset ja harjoittelemalla haastattelua. Haastattelun voi myös videoida tai nauhoittaa, jotta sen voi analysoida myös toisetkin tutkijat. (KvaliMOTV 2018d.)

Tutkimus tulos olisi luetettavampi ja monipuolisempi, jos haastateltavia olisi ollut enemmän. Toisaalta en tutkinut määrällisiä tekijöitä, vaan tutkimukseni keskittyi laadullisiin tekijöihin, mikä on ilmiöiden tarkastelua, jossa ei haeta vain yhtä totuutta.

Tutkimustuloksen monipuolisuutta olisi lisännyt myös henkilökohtaiset haastattelut. Yhdestä tekemästani henkilökohtaisesta haastattelusta sain todella paljon irti, mutta sähköpostihaastattelut eivät olleet niin monipuolisia. Ne eivät olleet myöskään ilmeikkäitä eikä niissä kuulu äänen painot, jotka voisivat antaa lisävarmuutta tulokseen. Toisaalta henkilökohtaisessa haastattelussa minun oli vaikea olla objektiivinen, varsinkin kun tunsin haastateltavan. Sähköpostilla tehdyissä haastatteluissa ei ollut tätä ongelmaa, enkä voinut vaikuttaa heidän vastauksiin. Sähköpostihaastatteluja puoltaa myös yhteisen kielen puuttuminen. Halusin antaa heille mahdollisuuden vastata äidinkielellään, jotta vastauksista tulisi tarpeeksi kattavat ja heidän sanavarastonsa olisi mahdollisimman laaja.

Mielestäni kysymyksilläni sain tutkimustani varten oikeanlaista materiaalia. Kysymykset eivät mielestäni olleet johdattelevia, vaikka selitinkin niitä auki esimerkiksi: ”Käytitkö jotain matkantekoa helpottavia palveluja pyhiinvaelluksesi aikana? (esim. rikkataksia, taksia, parempi tasoista majoitusta...)”. Haastateltavat eivät kuitenkaan poimineet vastauksia suoraan ehdotuksistani, sillä he perustivat vastauksensa suoraan kokemukseensa. Kysymykset olisin ehkä kuitenkin voinut muotoilla toisella tavalla, sillä haastateltavat vastasivat hyvin eri tavalla joissakin kohdissa, kuin olin tarkoittanut kysymyksen. Toisaalta vastaukset pysyivät koko ajan tutkimusaiheeni sisällä ja olivat käyttökelpoisia.

Tuloksen luotettavuuteen voi vaikuttaa myös käsitteiden ymmärtäminen. Hengellisyys käsite oli selvästi hankala ymmärtää. Tietoperustan mukaan kuitenkin hengellisyys voi kokea hyvinkin eri tavalla riippuen elämänkatsomuksesta.

Haastattelukielet tekevät tutkimuksesta myös hieman epäluotettavan. Koska haastatteluja käännettiin espanjansa englanniksi ja siitä vielä suomeksi oli suuri riski, että sisältö muuttuu. Oli hankalaa miettiä joidenkin sanojen kohdalta oikeaa tai sopivaa suomenkielistä

vastinetta, jos jollain sanalla oli monta merkitystä. Pääosin uskon kuitenkin saaneeni haastattelut käännettyä vastaamaan todellisuutta.

Uskon haastateltavien vastausten olleen todenmukaisia. Tosin, voi olla, että olisin saanut vieläkin henkilökohtaisempia vastauksia, jos minulla ei olisi ollut kääntäjää auttamassa ja vain minä olisin nähnyt vastaukset. Toisaalta, en usko että tavoitteideni kannalta minun olisi täytynyt saada henkilökohtaisempia vastauksia.

Saatu tutkimustulos on looginen tietoperustaan nähden. Kuitenkaan mitään yleistystä tuloksista ei voi tehdä, sillä haastateltavien määrä oli hyvin pieni. Tutkimuksesta saatiin kuitenkin monipuolista tietoa pyhiinvaellukseen vaikuttavista tekijöistä.

5.3 Johtopäätökset ja soveltamismahdollisuudet

Tulokset jakautuivat aika tasaisesti kristittyjen ja ei kristittyjen välillä. Hengellisyys koettiin todella monipuolisesti riippuen elämäntilanteesta. Vain yksi pyhiinvaeltaja ei kokenut matkaa hengelliseksi. Se oli aika yllättävää, sillä vaikka hän ei ole kristitty, edustaa hän buddhalaisuutta ja olin kuvitellut hänet sitä kautta hengelliseksi ihmiseksi.

Tulosten perusteella moderni pyhiinvaeltaja ei lähde pyhiinvaellukselle pelkästään uskonnollisin tai hengellisin perustein. Vaellus Camino de Santiagolla koetaan siis kiinnostavaksi elämäntilanteesta riippumatta. Kuitenkin elämäntilanne voi vaikuttaa siihen minkälaisista sisältöistä pyhiinvaellukselle odottaa.

Kristityille pyhiinvaeltajille uskonnon kokemisen merkitys vaelluksen aikana on tärkeää. He haluavat mahdollisuuden rukoiluun ja nauttivat muiden kristittyjen seurasta ja heidän kanssaan jaetusta kokemuksesta. He saattavat kokea myös vääräksi, kun kristillisellä pyhiinvaellusreitillä vaeltaa ei kristittyjä pyhiinvaeltajia. Tästä tullaankin siihen, että miten saadaan kaikilla motiiveilla liikkuvat pyhiinvaeltajat vaeltamaan sulassa sovussa ja miten saadaan kristilliset arvot toteutumaan tarpeeksi hyvin, jotta säilytetään Camino de Santiagon perinne.

Tulosten perusteella voidaan katsoa, että ei kristittyjen hengelliseen kokemukseen vaikuttaa luonto ja autenttisuus. Vaikka ei lähtisi matkaan hengellisessä mielessä, sen voi löytää pyhiinvaelluksen aikana ja siitä voi syntyä tärkeä osa kokonaisuutta. Näyttää myös siltä, että mitä useammin vaeltaa sitä todennäköisemmin on mahdollisuus sille, että vaellus muuttuu hengelliseksi kokemukseksi. Siihen saattaa vaikuttaa tapahtumat pyhiinvaellusten välillä.

Vaikka Camino de Santiagolle voidaan lähteä tutkimuksen perusteella urheilumielessä, kukaan ei verrannut sitä perinteiseen vaellukseen tai varsinaisesti puhunut vaellukselle lähtemisestä. Kukaan ei ollut lähdössä vaeltamaan tai ollut vaelluksella, vaan he olivat lähdössä "Caminolle" tai he olivat "Caminolla". Tästä voidaan tehdä johtopäätös Camino de Santiagosta ilmiönä. "Camino" on selvästi matkailutapahtuma, joka halutaan kokea henkilökohtaisesti.

Pyhiinvaeltajat eivät pääsääntöisesti varaa majoituksia etukäteen, eli he haluavat edetä spontaanisti päiväkerrallaan. Kaikki haastateltavani olivat yöpyneet jaetuissa majoitusseleissa, joten tänäkin päivänä vaatimattomalle pyhiinvaelluselämälle on kysyntää. Poikkeuksiakin on, sillä yksi haastateltava kertoi majoittuvansa nykyään paremmin mukavuuksista.

Oli sitten elämäkatsomus mikä tahansa, kaikille pyhiinvaeltajille yhteistä näyttää olevan varusteiden tärkeys. Varusteisiin panostetaan ja niiden hankkiminen on olennainen osa valmistautumisprosessia. Kuitenkaan tutkimuksen mukaan perinteisillä Camino de Santiago tavaroilla, kuten kampasimpukalla rinkassa, ei tunnu olevan merkitystä pyhiinvaeltajille, vaikka sen näkeekin lähes jokaisella pyhiinvaeltajalla.

Varusteiden hankinnan lisäksi pyhiinvaelluksen fyysisyys näyttää olevan kaikilla pyhiinvaeltajilla yhtä paljon mielessä. Fyysinen suorittaminen ja rasitus nousi siis myös kristityillä esille, mielestäni jopa yhtä vahvasti kuin uskonto ja kristittyjen mielestä fyysinen suorittaminen auttoi pääsemään vielä lähemmäksi uskontoa. Myös esimerkiksi rinkan paino koettiin tärkeäksi, kuten vaelluksen raskaimmat nousutkin. Tästä voidaan päätellä, että pyhiinvaellusten tulisi olla edelleenkin tarpeeksi fyysisiä. Vaikka Camino de Santiago on pullollaan kuljetuspalveluja ja osa matkanjärjestäjistä kuljettaa pyhiinvaeltajia tai niiden tavaroita busseilla, pyhiinvaelluskokemuksen syntymisen kannalta olennaista on fyysisten rajojen rikkominen. Mikäli pyhiinvaeltaja tavoittelee uskonnollista tai hengellistä kokemusta, tulisi pyhiinvaellus pitää fyysisesti haastavana.

Tutkimuksesta ei käynyt ilmi, että jotkin perinteiset pyhiinvaeltajien rituaalit, kuten Santiago patsaan halaaminen Santiagon katedraalissa, olisi merkittävää. Vain yksi iloitsi Compostela-todistuksen vastaanottamisesta ja muut eivät edes maininneet sitä, mikä oli minusta yllättävää.

Yhteydenpidon ulkomaailmaan ei katsota haittaavan pyhiinvaellusta. Pyhiinvaeltajat käyttävät internettiä pyhiinvaelluksillaan suunnilleen saman verran kuin normaali elämässäänkin. Tämä mahdollistaa pyhiinvaeltajien markkinoinnillisen tavoittaminen esimerkiksi sosiaali-

sen median kautta vaelluksen aikana. Eri yritykset voivat hyödyntää myös erilaisia pyhiinvaelluksille suunniteltuja sovelluksia.

Tutkimukseni tarkoitus on pääasiassa auttaa matkanjärjestäjiä. Kuitenkin matkanjärjestäjien lisäksi tutkimustani voi hyödyntää myös majoitus- ja kuljetuspalveluita tarjoavat yritykset. Vaikka rinkan kantaminen osoittautui tärkeäksi hengellisen kokemuksen mahdollistajaksi, oli tavarankuljetuspalveluillekin paikkansa. Osa pyhiinvaeltajista kuljettaa erillistä lomaa varten ylimääräisiä tavaroita ja fyysisen vahingon tai uupumisen kohdatessa pyhiinvaeltaja hyötyy kaikenlaisista kuljetuspalveluista.

Majoituspalvelut voivat miettiä mitä hengellistä lisäarvoa he voisivat tarjota pyhiinvaeltajille kävelyn ulkopuolella. Kristillisesti hengellisille vaeltajille on omat majapaikat ja kirkot, mutta ei uskonnollisia hengellisiä kokemuksia hakeville niitä ei juurikaan ole. Majoituspaikat voisivat tarjota esimerkiksi meditointia tai joogaa. Oma villikorttini olisi tietenkin rentouttava sauna hengellisyyttä lisääväksi tekijäksi. Hengellisyyttä saatiin tutkimuksen mukaan yhteydestä luontoon. Majapaikat voisivat tarjota mahdollisimman luonnonmukaista ruokaa ja tuoda luontoelementtejä majoitustiloihin.

5.4 Matkanjärjestäjien mahdollisuudet Camino de Santiagolla

Vaikka tutkimuksessani vain yksi pyhiinvaeltaja oli ollut järjestetyllä matkalla, ei matkanjärjestäjien siitä kannata hätäntyä. Uskon, että matkanjärjestäjillä on mahdollisuuksia, mikäli osaavat vastata pyhiinvaeltajien tarpeisiin. Tutkimukseni pyhiinvaeltajista neljä asui Espanjassa, joten Camino de Santiagolle kulkeminen ja siellä espanjaksi asioiminen on heille helppoa. Uskon kuitenkin, että myös espanjassa asuvista pyhiinvaeltajista saisi asiakkaita, kun osaa tarjota oikeita asioita.

Matkanjärjestäjien tulee ymmärtää, että pyhiinvaeltajilla on eri tarpeita ja syitä, minkä vuoksi he suunnittelevat pyhiinvaellusta. On tärkeää erottaa päämotiivit, jotta voi tarjota juuri oikeinlaista pyhiinvaellusta vaeltajan motiiveja tukevilla elementeillä.

Tulosteni perusteella matkanjärjestäjien tulisi huomioida, että hengellisyys on vapautta, ja antaa pyhiinvaeltajien suunnitella ja toteuttaa itse reittiä. Matkanjärjestäjät voisivatkin enemmänkin tarjota tukipaketteja ja opastusta, kuten kielipalvelua ja kuljetusten suunnittelua kohteeseen. En suosittelisi ryhmävaellusten myymistä, poikkeuksena seurakuntien yhdessä tekemät matkat.

Koska pyhiinvaeltajat ovat liikkeellä hyvin eri tarpein, voi olla vaikeaa täyttää matkaan lähtijöiden odotukset valmiilla paketeilla. Pyhiinvaeltajien tulisikin itse saada valita palveluita, joita he kokevat tarpeellisiksi ja jättää pois sellaiset jotka eivät palvele heidän ajatustaan pyhiinvaelluksesta. Koska pyhiinvaellus kuvaa tulosten mukaan ”kuin elämää itsessään”, ei olekaan tarkoitus päästää pyhiinvaeltajia helpolla ja antaa kaikkea valmiina.

Jakaisin tutkimukseni perusteella pyhiinvaeltajat kolmeen eri pääryhmään: uskonnolliset (kristityt) pyhiinvaeltajat, hengelliset pyhiinvaeltajat sekä muilla motiiveilla liikkeellä olevat pyhiinvaeltajat. Kaikilla näillä ryhmillä on hieman erilaiset odotukset matkalle.

Kristityille pyhiinvaeltajille kannattaa tarjota matkoja, jotka tukevat uskonnollisia arvoja. Koska Camino de Santiago on kristillinen pyhiinvaellusreitti, löytyy matkan varrelta useita uskonnollisia mahdollisuuksia. Reitin kylissä ja kaupungeissa on kirkkoja, katedraaleja ja luostareita, joissa pyhiinvaeltajat voivat käydä jumalanpalveluksissa, hiljentymässä tai rukoilemassa. Kristilliset järjestöt ja seurakunnat tarjoavat majoitusta ja kristittyjen yhteisö Camino de Santiagolla on vahva. Matkanjärjestäjien tulisikin hyödyntää jo olemassa olevaa, uskonnollisuutta ei tarvitse enää lähteä rakentamaan.

Uskonto motiivinaan matkustaville tarjoaisin palvelupakettia, joka sisältäisi kuljetukset ja mahdollisen majoituksen ennen pyhiinvaellusta. Pyhiinvaelluksen aikana käytössä olisi opaspalvelu (puhelin), minkä kautta pyhiinvaeltaja saisi apua ja tulkkauspalveluja tarvittaessa, kuten majoitusten varaamisessa, apteekissa asioinnissa ja kuljetuspalveluissa. Uskonnollisille pyhiinvaeltajille suunniteltaisiin opas, joka keskittyy reittiin uskonnollisesta näkökulmasta. Opas sisältäisi reittikuvauksen painottuen uskonnollisiin nähtävyyksiin, pyhiinvaeltajien jumalanpalvelusten kellonajat, tiedot kristillisten järjestöjen ja seurakuntien majapaikoista. Kristillisille pyhiinvaeltajille kannattaa selvittää myös missä he voivat saada siunauksen pyhiinvaellukselleen. Jaakontien Ystävät järjestävät niitä silloin tällöin Suomessa, mutta Espanjassa niitä saa useammassakin kirkossa.

Hengellisin perustein matkalle lähtevät tarvitsevat hengellisiä komponentteja, jotta pyhiinvaelluksesta tulee onnistunut. Tutkimuksen mukaan pyhiinvaellus on vertauskuva elämästä ja sen haasteista hengellisille vaeltajille. Myös luonto on tärkeä hengellisyyden tekijä. Matkanjärjestäjien kannattaisi siis tarjota mahdollisimman vaihtelevaa maastoa, mikäli pyhiinvaeltaja ei kävele koko reittiä, jotta pyhiinvaeltaja pääsee kokemaan elämän vaiheet ja sen raskaat ylämäet ja alamäet. Hengellisyyteen vaikutti myös vaatimattomuus ja erilaiset Camino de Santiago perinteet. Hengellisin syin pyhiinvaellukselle lähtevien räätälöityyn oppaaseen laittaisin tiedot vaatimattomista majapaikoista. Reitti kuvauksessa keskityisin maamerkkeihin, joihin liittyisi jokin rituaali, kuten tutkimuksessa mainitut Cruz de

Ferro ja viinilähde. Hengellisiä pyhiinvaeltajia kiinnostaa myös paikallinen elämä, joten oppaaseen laittaisin ylös myös autenttisimpia kyliä ja paikkoja, joissa voi nukkua lehmänkellojen soidessa taustalla.

Kolmas pyhiinvaellusryhmä, jonka pyhiinvaeltajat vaeltavat ilman uskonnollisia ja hengellisiä motiiveja, voisi määrittää elämysten hakuseksi ryhmäksi. Vaikka Camino de Santiagolle ei juuri kaivata perinteisiä turisteja, on tämä ryhmä kuitenkin matkanjärjestäjille kannattava, sillä uskon että tälle ryhmälle pystyy myymään eniten lisäpalveluja pyhiinvaelluksen aikana ja sen jälkeen. Tämä ryhmä tulee vaeltamaan mahdollisesti kokeilu mielessä, joten heidän matkastaan kannattaa tehdä elämys. Matkanjärjestäjien kannattaa vielä selvittää tarkemmin pyhiinvaeltajien kiinnostukset. Onko tämän ryhmän pyhiinvaeltajat kiinnostuneita urheilusta, kulttuurista vai ruoasta tai jostain muusta.

Urheilullisille pyhiinvaeltajille lähtisin tarjoamaan pyörää joiksikin vaelluspäiviksi. Urheilulliset pyhiinvaeltajat voivat olla kiinnostuneita myös hevosen vuokraamisesta. Kulttuuria hakevat pyhiinvaeltajat saisivat vinkkejä merkittävistä kulttuurillisista kohteista, kuten Antoni Gaudin Astorgassa sijaitsevasta arkkitehtuurisesti merkittävästä palatsista. Heitä voisi myös kiinnostaa paikalliset tapahtumat, joissa kuulisi perinнемusiikkia. Ruoan ystäville tulisi selvittää kaikkien alueiden perinne herkut ja parhaimmat niitä tarjoavat ruokapaikat. He voisivat pitää myös viinitilavierailuista.

Mikäli matkanjärjestäjä haluaa järjestää pyhiinvaelluksia Camino de Santiagolle, jostain muusta kuin uskonnollisesta tai hengellisestä näkökulmasta, matkanjärjestäjän tulisi miettiä miten se tapahtuu kunnioittaen pyhiinvaelluksen perinteisiä arvoja. Ensinnäkin matkoja ei tulisi silloin markkinoida pyhiinvaelluksina, vaan vaelluksina, jotka tapahtuvat kristillisessä pyhiinvaelluskohteessa. Sen tuleeko matkasta lopulta pyhiinvaellus, voi jättää vaeltajan päätettäväksi. Kuten tutkimuksessa tuli ilmi, vaeltaminen voi muuttua matkan aikana hengelliseksi kokemukseksi, eli pyhiinvaellukseksi.

Matkanjärjestäjien ei kannata keskittyä myymään pelkästään pyhiinvaelluksia, vaan myymään myös lisäpalveluita pyhiinvaellusosuuden aikana tai sen loputtua. Kuten tutkimuksesta ja tietoperustasta selvisi, pyhiinvaeltajat saattavat tänä päivänä yhdistää pyhiinvaelluksen ja muun lomailun. Pyhiinvaellusosuuden aikana tarjotut lisäpalvelut kannattaa valita tukemaan pyhiinvaelluskokemusta. Pyhiinvaelluksen jälkeen voi tarjota jatkumoa pyhiinvaellukselle, eli tarjota uskonnollisia tai hengellisiä palveluja. Pyhiinvaeltajille voi myydä esimerkiksi opastettuja luostari- tai katedraalivierailuja. Pyhiinvaeltajille voi tarjota määränpäässä myös meditoitintunteja hengellisen jatkumon luomiseksi.

Pyhiinvaeltajille, jotka haluavat virallisen päätöksen pyhiinvaellukselleen, voi järjestää päiväretken Finisterraan, jossa perinteen mukaisesti pyhiinvaeltajat pääsevät polttamaan vaellusvaatteensa. Tutkimuksessa nousi esille, että yhden pyhiinvaeltajan pyhiinvaellus oli osa vapaaehtoistyötä. Matkanjärjestäjä voi hyödyntää myös tätä tietoa ja tarjota näitä yhdistäviä paketteja. Yksi pyhiinvaeltaja oli päätenyt Camino de Santiagon portugalilaiselle reitille portugalilaisen kielen opiskelun takia. Matkanjärjestäjä voisi siis myös tarjota kielikursista ja pyhiinvaelluksesta koostuvaa yhdistelmää.

Osa vaeltajista saattaa taas kaivata jotain, mikä on täysin erilaista kuin pyhiinvaellus. Rantalomaa kaipaavat pyhiinvaeltajat voi järjestää Galician alueella sijaitseviin rannikko kaupunkeihin Vigoon tai Coruñaan.

Vaikka voitaisiin olettaa, että kaikki uskonnollisista syistä pyhiinvaeltavat haluavat kristillisin taustoin ylläpidettyä majoitusta ja kaikki hengelliset matkailijat vaatimatonta, täytyy kuitenkin muistaa, että kaikki eivät ole samanlaisia. Eri motiiveilla Camino de Santiagolle lähteville voi suunnitella valmiita ehdotuksia, mutta on kuitenkin syytä tarkistaa jokaisen henkilökohtaiset toiveet esimerkiksi majoituksen tason suhteen. Pyhiinvaelluksen motiivit eivät riitä täysin kertomaan koko totuutta pyhiinvaeltajan tarpeista.

Matkanjärjestäjien kannattaa myös miettiä tarjoaako pyhiinvaelluksia kaikenlaisille pyhiinvaeltajille vai keskittykö tarjoamaan paketteja esimerkiksi vain uskonnollisesta näkökulmasta. Tutkimuksesta kävi ilmi, että uskonnollisista syistä Camino de Santiagolla pyhiinvaeltavat, eivät ole aina niin innoissaan muilla motiivein vaeltavista matkaajista. Uskonnollisin motiivein pyhiinvaellukselle lähtevät saattavat siis arvostaa enemmän yritystä, joka keskittyy tarjoamaan pyhiinvaelluksia vain niiden alkuperäisessä tarkoituksessa.

Monet pyhiinvaeltajat kuulevat Camino de Santiagosta puskaradion kautta. Sen jälkeen, kun kiinnostus on herännyt alkaa tiedonetsintä. Tässä kohtaa matkanjärjestäjien tulisi olla se joka kiinnittää potentiaalisen pyhiinvaeltajan huomion. Matkanjärjestäjän tulee siis suunnitella yrityksen internet esiintyminen siten, että on ensimmäisten joukossa löydettävissä.

Matkanjärjestäjät voivat myös itse etsiä asiakkaita ja kohdentaa markkinointia potentiaaliin asiakaskuntiin. Tässä kannattaa myös muistaa, että oma tarjonta ja asiakasryhmän tarpeet varmasti kohtaavat, ennen kuin markkinointia alkaa toteuttaa. Potentiaalisia asiakkaita voi löytyä tutkimukseen nojaten seurakunnista ja oppilaitoksista. Potentiaalia on myös partio toimintaa harrastavissa ja kieltenopiskelijoissa. Tutkimuksessa pyhiinvaellus oli ollut yhdelle pyhiinvaeltajalle kiitosmatka ulkomaan komennuksen jälkeen, joten mark-

kinointia voi kohdistaa myös kriisialueilla työskenteleville järjestöille. Koska pyhiinvaellus oli ollut hengellisille vaeltajille sisäinen matka, voisi hengellisiä pyhiinvaeltajia löytää reititien ja meditoitukurssien kautta.

5.5 Tutkimuksen onnistuminen sekä oma arvioni oppimisprosessistani

Tutkimuksen päätavoitteet täyttyivät, sillä sain tutkimuksessa vastauksen tutkimuskysymykseeni pyhiinvaeltajien motiiveista Camino de Santiagolla. Sain vastauksia myös pyhiinvaelluksen hengellisistä tekijöistä.

Tietoperustan kasaaminen oli haasteellista, sillä materiaali oli lähes kokonaan englanniksi tai espanjaksi. Käsitteitä hengellinen matkailu, uskonnollinen matkailu ja pyhiinvaellus oli välillä haastavaa tulkita. Aihe oli myös hyvin laaja ja kokemusta minulla siitä niin paljon, että asian ytimessä oli vaikea pysyä. Kirjoittaessa omalle tekstille tuli helposti sokeaksi ja teksti ei ollut aina ulkopuolisen lukijan ymmärrettävissä tai perusteltua.

Haastateltavia olisi voinut olla enemmän ja minun olisi pitänyt paljon aikaisemmin testata kysymykset läpi ja tajuta kielihaasteet, jotta olisin voinut valita haastateltavat toisin. Jos tekisin haastattelut uudestaan, kokeilisin ryhmähaastatteluja ja valitsisin enemmän haastateltavia. Uskoisin, että ryhmähaastatteluissa syntyisi luontevaa ja rentoa keskustelua ja toisten kokemukset herättäisivät muistoja myös toisissa haastateltavissa.

Kysymykset minusta ovat edelleen hyviä, mutta toimivat paremmin henkilökohtaisessa haastattelussa kuin kirjallisessa. Osaan kysymyksistä olisin halunnut kattavampia vastauksia.

Tutkimuksen litterointi oli haastavaa, sillä haastatteluja piti ensin kääntää. Oli myös vaikea päättää kuinka tarkkaan litteroin nauhoitetun haastattelun. Se selvisikin vain kokeilemalla. Aloitin ensiksi todella tarkasti ja lopulta en enää kirjoittanut kaikkia toistuvia asioita tai täytesanoja. Huomasin kuitenkin, että mitä tarkempi litteroinnissa on, sitä enemmän siinä on ainesta analyysivaiheessa.

Analysointi oli mielenkiintoisin osa. Oli kiva vertailla vastauksia toisiinsa ja tehdä niistä yhteenvetoja. Tosin välillä analysointi vaiheessakin katosi opinnäytetyön punainen lanka. Haastattelujen sisältö oli sen verran laajaa. Tutkimuksen tuloksesta sain mielestäni niin luotettavan kuin kuudella haastateltavalla pystyin. Yleistyksiä ei varsinaisesti voi tehdä, mutta se ei ollut päätarkoitustaan. Tuloksen pohjalta voi kuitenkin tehdä jatkotutkimuksia,

mikäli haluaa yleistettävissä olevia vastauksia. Tulokset ovat mielestäni hyödynnettävissä tällaisinaan antamaan suuntaa tämän päivän pyhiinvaeltajien motiiveista.

Pyhiinvaeltajana ja matkailualan opiskelijana koin välillä pienen ristiriidan pyhiinvaelluksen ja matkailubisneksen yhdistämisessä. Perinteisiä pyhiinvaellusreittejä tulisi kunnioittaa ja pitää turistit niistä loitolla, mutta toisaalta pyhiinvaellusreiteistä tulisi ottaa matkailullisesti kaikki irti työpaikkojen ja taloudellisen vastuun toteuttamiseksi. Tämä ristiriita on toisaalta myös mielenkiintoinen ja antaa mahdollisuuden jatkotutkimuksiin, siitä miten pyhiinvaellusbisnestä toteutettaisiin sen uskonnollisia ja hengellisiä arvoja kunnioittaen.

Kaiken kaikkiaan opinnäytetyöprosessi oli mielenkiintoinen ja tutkimusosuus opettavainen. Ainoa mahdollisuus oppimiselle oli vain tekeminen. Aihe innostaa minua vieläkin ja omat pyhiinvaellukseni jatkuvat Camino de Santiagolla.

Lähteet

Anguita Jaén, J. 2004. Camino de Santiago. Everest. Leon.

Dickinson, J. & Lumsdon, L. 2010. Slow travel and tourism. Earthscan. Lontoo.

Brierley, J. 2013. A pilgrim's guide to the Camino de Santiago. Camino Guides. Scotland.

Bushell, R. & Sheldon, P. 2009. Wellness and Tourism. Cognizant Communication. New York.

Camino Comfort. Camino symbols. Luettavissa: <https://www.caminocomfort.com/pilgrim-needs-camino-de-santiago/scallop-shells-symbols/>. Luettu: 25.4.2018.

Camino de Santiago. The way of St. James. Finisterre. Luettavissa: <https://www.caminosantiagodecompostela.com/camino-de-santiago-finisterre-muxia/>. Luettu: 26.4.2018.

Eroski 2018a. Camino Frances. Luettavissa: <http://caminodesantiago.consumer.es/mobile/los-caminos-de-santiago/frances/>. Luettu: 24.4.2018.

Eroski 2018b. Camino Norte. Luettavissa: <http://caminodesantiago.consumer.es/mobile/los-caminos-de-santiago/>. Luettu: 24.4.2018.

Griffin, K. & Razaq, R. 2015. Religious tourism and pilgrimage management. CPI group. Groydon.

Häyrynen, S. & Kotila, H. 2003. Retriitti. Tie hiljaisuuteen. Edita. Helsinki.

Jansa, K. 2011. Pyhiinvaellus. LK-kirjat. Keuruu.

Kataja-Peltomaa, S., Krötzi, C. & Meriluoto-Jaakkola, M. 2014. Suomalaisten pyhiinvaellus keskiajalla. Saarijärven Offset Oy. Saarijärvi.

KvaliMOTV 2018a. Teemahaastattelu. Luettavissa: http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_2.html. Luettu: 9.4.2018.

KvaliMOTV 2018b. Litterointi. Luettavissa:

http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_2_1.html. Luettu. 9.4.2018.

KvaliMOTV 2018c. Analyysi. Luettavissa:

http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_1.html. Luettu: 9.4.2018.

KvaliMOTV 2018d. Tutkimuksen luotettavuuden arviointi. Luettavissa:

http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_3.html. Luettu: 23.5.2018.

Morphet, N. & Razaq, R. 2007. Religious tourism and pilgrimages management: an international perspective. Cabi. Oxfordshire.

Neira, M. Työntekijä. Oficina de acogida al peregrino. Pyhiinvaeltaja tilastot vuosilta 1985-2003. 25.4.2018.

Norman, A. 2011. Spiritual tourism. Travel and religious practise in western society. Continuum. New York.

Oficina de acogida al peregrino 2017. Introduction. Luettavissa:

<https://oficinadelperegrino.com/en/pilgrimage/introduction/>. Luettu: 28.7.2017.

Oficina de acogida al peregrino 2018a. Pilgrimage. Luettavissa:

<https://oficinadelperegrino.com/en/pilgrimage/pilgrims/>. Luettu: 22.4.2018.

Oficina de acogida al peregrino 2018b. Año santo. Luettavissa:

<https://oficinadelperegrino.com/peregrinacion/ano-santo/>. Luettu: 22.4.2018.

Oficina de acogida al peregrino 2018c. Estadísticas 2017. Luettavissa:

<https://oficinadelperegrino.com/estadisticas/>. Luettu: 23.5.2018.

Oficina de acogida al peregrino 2018d. Estadísticas. Luettavissa:

<https://oficinadelperegrino.com/estadisticas/>. Luettu: 23.5.2018.

Oficina de acogida al peregrino 2018e. La Compostela. Luettavissa:

<https://oficinadelperegrino.com/peregrinacion/la-compostela/>. Luettu: 23.5.2018.

Olsen, D. & Timothy, D. 2006. Tourism, religion and spiritual journeys. Routledge. New York.

Pitkäranta, A. 2014. Laadullinen tutkimustyö opinnäytetyönä. e-Oppi Oy. Jokioinen.

Reader, I. 2015. Pilgrimage: A very short introduction. Oxford. New York.

See the Holyland. A pilgrim is not a tourist. Luettavissa: <http://www.seetheholyland.net/a-pilgrim-is-not-a-tourist/>. Luettu: 14.2.2016.

Symington, A. 2013. Camino de Santiago. Footprint. Bristol.

Tampereen Seurakunnat. 18.8.2016. Mitä pyhiinvaellus on?. YouTube-video. Katsottavissa: https://www.youtube.com/watch?v=ES_nGUdDgf4. Katsottu: 14.2.2017.

Swatos, W. 2006. On the road to being there: Studies in pilgrimages and tourism in late modernity. Brill academic publishers. Boston.

Tominaga, T. Shikoku's 'path less traveled' is busier than ever. Luettavissa: <http://www.japantimes.co.jp/life/2016/05/21/travel/shikokus-path-less-traveled-busier-ever/#.WX4LQ4jyjIU>. Luettu: 30.7.2017.

Tourism Shikoku. Maps and Broshures. Luettavissa: <http://www.tourismshikoku.org/brochures/>. Luettu: 30.7.2017.

The Way of Saint James. Finisterra. Luettavissa: <http://www.caminodesantiago.gal/en/make-plans/the-ways/the-fisterra-and-muxia-way>. Luettu: 26.4.2018.

The Way of Saint James. The Credencial and Compostela. Luettavissa: <http://www.caminodesantiago.gal/en/discover/origins-and-evolution/what-is-the-credential-of-the-pilgrim>. Luettu: 28.7.2017.

The Way of Saint James. The yellow arrow. Luettavissa: <http://www.caminodesantiago.gal/en/discover/the-way-at-the-present-time/the-yellow-arrow>. Luettu: 28.7.2017.

Turismo Santiago de Compostela. Way of Sant James. Luettavissa: <http://www.santiagoturismo.com/historia/inicio-e-auxe-das-peregrinacions>. Luettu: 24.4.2018.

Unesco. World heritage list. Routes of Santiago de Compostela: Camino Francés and Routes of Norther Spain. Luettavissa: <http://whc.unesco.org/en/list/669>. Luettu: 28.7.2017.

UNWTO 2017a. 1st UNWTO international congress of tourism and pilgrimage. Luettavissa: <http://ethics.unwto.org/event/1st-unwto-international-congress-tourism-pilgrimages>. Luettu: 29.7.2017.

UNWTO 2017b. Santiago de Compostela declaration on tourism and pilgrimages. Luettavissa: http://cf.cdn.unwto.org/sites/all/files/pdf/santiago_de_compostela_declaration_on_tourism_and_pilgrimages._en.pdf. Luettu: 29.7.2017.

Vainio, O. & Vesala, A. 2011. Johdatus uskonnon filosofiaan. Kirjapala. Helsinki.

Via Francigena. The path. Luettavissa: <http://www.viefrancigene.org/en/piedi/>. Luettu: 20.8.2016.

Liitteet

Liite 1. Haastattelukysymykset

PREGUNTAS SOBRE EL CAMINO DE SANTIAGO

¿Qué motiva a las personas a realizar peregrinajes? ¿Cuáles son las razones que lo pueden convertir en una experiencia espiritual?

Questions:

The route

1. ¿Qué camino hiciste y por qué?
¿Cuántos kilómetros hiciste?
¿Desde dónde saliste?
¿Hiciste planes para todas las etapas o improvisaste?
2. ¿Lo organizaste tú solo o lo hiciste a través de una agencia de viajes o un turoperador?
3. ¿Lo hiciste solo o caminaste con otras personas, con quién?
4. ¿Usaste diferentes medios de transporte (si no pudiste andar todas las tramos de las etapas u otros servicios de ayuda en (transporte de mochilas, bus, taxi?
5. ¿Utilizabas las redes sociales para mantener el contacto con la familia y amigos o para leer las noticias durante el peregrinaje? ¿En qué proporción, mucho, poco, nada, etc...?

Motives

6. Cuéntame brevemente cuáles fueron las razones por las que hiciste el Camino. (Motivos religiosos, culturales, por deporte, una nueva experiencia, turismo...)
7. ¿Cómo decidiste hacer el Camino? ¿Por qué el Camino inglés/portugués, etc. y no otro?

8. ¿Cuánto tiempo dedicaste a planear/organizar tu Camino? ¿Dónde estabas cuando lo hiciste, cuándo (antelación...). Describe el proceso.
9. ¿Cambió el significado inicial que el Camino tuviera para ti durante el transcurso del mismo? ¿Cómo y por qué?

Spirituality

10. Si tu Camino tenía un componente espiritual, ¿Cómo el peregrinaje y su planeamiento llegaron a cumplir tus necesidades espirituales?
11. ¿Qué cosas convierten tu Camino en una experiencia espiritual? (la gente, el presupuesto, adversidades físicas y emocionales, no usar medios de transporte, caminar todo el tiempo, la religión, la cantidad de etapas y su longitud, ir a lugares sagrados, mitos y rituales (el abrazo a Santiago en la Catedral, la Fuente de vino en Leyre, los milladoiros (acumulaciones de piedras), la Cruz de Ferro, llevar una Vieira...) contactos durante el camino: uso de redes sociales, lectura de noticias o evitar su uso, recibir ayuda (que te lleven la mochila o peso)

Expectations

12. ¿Se cumplieron tus expectativas al finalizar tu Camino? ¿Esperabas una experiencia distintas y por qué?

Liite 2. Yhteenveto haastatteluista

Kysymys	Pyhiinvaeltaja 1	Pyhiinvaeltaja 2	Pyhiinvaeltaja 3
	<p>Pyhiinvaelluksia vuodesta 2004 alkaen joka vuosi, lukuun ottamatta vuotta 2007.</p> <p>Vaeltanut yksin, yliopisto ryhmässä, ystävän kanssa, pariskuntana, koiran kanssa.</p>	<p>Yksi pyhiinvaellus. Ystävän kanssa.</p>	<p>Pyhiinvaellus kesälä 2017. Yhdessä ystävän kanssa.</p>
REITTI			
Reitti, aloituspaikka, kilometrit	<p>Ranskalainen reitti. Useita eri pätkiä. Vuonna 2004 aloitti Cebreirosta. Vuonna 2013 vaelsi koko ranskalaisen reitin n. 800km.</p> <p>2017 Portugalilaisella reitillä Tuista Santiagoon n.100km.</p>	<p>Ranskalainen reitti. Ponferrada-Santiago. n. 200km.</p>	<p>Portugalilainen reitti. Porto-Santiago. n. 200km.</p>
Syy reitti valintaan	<p>Ensimmäisinä vuosina yliopiston ohjelman mukainen. Ranskalainen reitti on tunnettu. Hyviä palveluja ja kulkuyhteydet reitille. Koiran kanssa paras, sillä</p>	<p>Ystävän suosittelu ja valitsema.</p>	<p>Opiskeli portugalia ja halusi lähteä kesälomalle Portugaliin. Oli ollut myös usean vuoden ajan kiinnostunut pyhiinvaelluksesta, mutta ei ollut sitä tehnyt.</p>

	koiran sallivia majoituspaikkoja löytyy.		Lopulta päätti ystävänsä kanssa yhdistää Portugalin ja pyhiinvaelluksen.
Suunnittelitko matkan itse tai käyttikö matkanjärjestävän palveluja	Ensimmäiset vuodet 2004-2006 Yliopiston järjestämä. Mm. kuljetukset Sevilla-Santiago. Ruoka. Yöpymiset urheilukeskuksissa.	Kokemusta kerryttänyt ystävä suunnitteli matkan.	Neljä kertaa aiemmin pyhiinvaeltanut ystävä suunnitteli, ja opasti mm. pakkaamisessa ja mistä saa pyhiinvaeltajien passin.
Suunnittelitko koko matkan etukäteen?	Nykyään koiran kanssa vaeltaessa on pakko suunnitella, sillä kaikki majoituspaikat eivät ota koiria.	Suunnitteli päivämatkat, mutta yöpymispaikkaa ei.	Pääosin seurasivat opaskirjaa, mutta usein päätyivät improvisoimaan riipuen säästä, väsymyksestä, maise- mista tai muista tapaamista pyhiinvaeltajista. Esimerkiksi aloitti rannikkoreitillä, mutta lopulta menivät viralliselle reitille, sillä kokivat sen vaihtelevammaksi ja kauniimmaksi.
Kuljetuspalveluiden käyttö. esim. taksi, rinkan kuljetus	Ensimmäisenä vuonna huonon varustuksen takia toiseksi viimeinen etappi taksilla. Vuonna 2013 nilkan nyrjähdysten takia Sarriasta Santiagoon	Ei käyttänyt mitään.	Taksia kerran. Edellisen päivän 40 km jälkeen, josta ei ollut palautunut. Halusivat kuitenkin päästä sellaiseen kylään, jossa olisi ranta ja sen vuoksi päivän

	<p>(100km) rinkkataksi + matkan varrella ylimääräisiksi todettujen tavaroiden lähettäminen postinkautta. Vuonna 2016 n 15km taksilla koiran väsymisen takia. Koiran mukana ollessa myös ylimääräisen matkalaukun lähettäminen rinkkataksilla. Matkalaukussa mm. koiran ruokaa, leluja yms. sekä mahdollisia ylimääräisiä loma-vaatteita, jos loma jatkuu vielä pyhiinvaelluksen jälkeen.</p>		viimeiset 7km menivät taksilla.
Varasitko majoituksen etukäteen	Tällä hetkellä koiran kanssa kyllä. Ei seuraakaan enää valmiiksi suunniteltuja etappeja.	Ei.	Joskus jos paikat olivat todella täysiä.
Piditkö yhteyttä ulkomaailmaan	Kyllä. Soittaa kotiin kertoakseen, että on hengissä ja kertoakseen tarinoita Caminolta. Lukee päivittäin uutisia. Vuonna 2013 päivitti Facebookin tarinoita pyhiinvaellukselta, koska oli työnsä puolesta ollut some	Ei.	Käytti puhelinta kuin muillakin lomilla, ei ihan niin paljon kuin normaali elämässä, mutta halusi pitää yhteyttä perheeseen ja ystäviin. Ei kokenut tarpeelliseksi irtautua sosiaalisesta mediasta yms.

	vastaava ja tapa tuntui luonnolliselta.		
--	---	--	--

MOTIIVIT			
Mitkä olivat motiivit pyhiinvaellukselle?	Ei uskonnollinen, mutta hengellinen. Kiitollisuus.	Uusi elämän kokemus ja mahdollisuus hengähtää jokapäiväisistä rutiineistaan.	Ystävän ja Isän kokemukset innostivat. Ei uskonnollisia syitä. Enemmänkin urheilu.
Suunnitteluprosessi ja pyhiinvaellukselle valmistautuminen	Ensimmäisenä vuonna oli todella huonoilla varusteilla, eikä voinut kävellä loppuun asti, joten seuraavina vuosina valmistautui paremmin varusteiden kanssa. Varaa myös majoituksen etukäteen koiran kanssa vaellettaessa.	Valmistautui matkaan vain viikossa. Sai paljon vinkkejä matkaan lähtevältä ystävältään ja internetistä.	3 viikkoa aiemmin. Ystävä antoi ohjeita puhelimesta parin tunnin ajan. Kävi ostamassa kaikki tarvittavat varusteet urheilu-kaupasta. Halusi pelata varman päälle varusteiden kanssa, jotta pääsisi varmasti perille Santiagoon.
Muuttuiko matkan tarkoitus pyhiinvaelluksen aikana?	2004 pyhiinvaellus ei ollut pääasia, vaan yliopiston tarjoama vapaaehtoistyö. 2005-2006 pääasia oli fyysinen suorittami-	Aluksi tarkoitus oli vain aloittaa ja päästä perille, mutta lopulta se oli hieno kokemus, josta löysin myös	Ei.

	<p>nen/itselleen todistaminen. 2008 alkaen pyhiinvaellus alkoi tuntua enemmän ja enemmän hengelliseltä kokemukselta, joka lopulta merkitsi aikaa vain itselle. Se oli myös matka itsensä sisälle. Vuonna 2013 pyhiinvaelluksesta tuli myös kiitosmatka, siitä että ulkomaan kokenuksesta oli selvinnyt terveenä ja vahingoittumattomana.</p> <p>Pyhiinvaelluksen käsite ja päämäärä muuttuivat ensimmäisten pyhiinvaellusten jälkeen.</p>	<p>yhteyden luontoon.</p>	
Hengellisyys			
<p>Oliko matka hengellinen kokemus?</p>	<p>Oli. Miten koin asiat pyhiinvaelluksella kuvasti suoraan sitä miten koen elämän. Se oli laatuaikaa itsensä kanssa. Aikaa käsitellä tapahtumia. Elämän tarkoituksen pohtimista.</p> <p>Camino myös muistutti että on aina toinen</p>	<p>Uskonnollisesta näkökulmasta ei ollut.</p>	<p>Ei.</p>

	mahdollisuus yrittää.		
Mitkä asiat tekivät pyhiinvaelluksestasi hengellisen kokemuksen?	<p>Yhteys luontoon, yksin olo, musiikin kuuntelu – myöhemmin kotona voi palata kappaleiden kautta pyhiinvaellukseen, haastava fyysinen suorittaminen, mahdollisimman vähän suunnittelua etukäteen, koska arkielämä on jo sitä. Painava rinkka, joka kuvasti sitä kuinka kannan elämässä muidenkin huolet enkä päästä menneestä irti. Painon tunteminen muistuttaa, kuinka olisi hyvä päästää irti asioista, jotka eivät tee hyvää. Aina mukana olleet tavarat, kuten sama lippis (joka on jo rikki). Nostalgiset asia, kuten paikat, joissa vaeltaa uudestaan ja ihmiset joita niissä on tavannut.</p> <p>Cruz de Ferro, risti jolle on tapana jättää mukana kannettu kivi, kuvastaa sitä että aika menee eteenpäin, mutta on itse jättänyt siihen jälkensä. Kantanut mukana kiviä</p>	<p>Se kuvasti miten asiat on elämässä sillä hetkellä, se näytti suhteen kotikylän ihmisiin. Ja näytti paikan maailmassa ja koko universumissa.</p>	<p>Camino oli kuin elämä itsessään: raskaita aikoja, kauniita hetkiä. Ihmisten tapaaminen, ja kun törmää heihin tarpeeksi usein alkaa pitämään heitä perheenjäseninä.</p> <p>Sosiaaliset luokat katoavat. Kaikki kantavat rinkkojaan ja kulkevat urheilukengissä.</p>

	<p>perheenjäsentenkin puolesta, sillä ajatuksella että he olisivat myös matkalla mukana. Viinilähde, ristit suojelemassa pyhiinvaeltajia. Matkan pituus ja rankkuus. Kuvasti elämän vaiheita. Ensin Pyreneiden ylitys oli kuin raskas syntymä. Muutaman päivän tottumisen jälkeen alkoi iloinen lapsuus. Sen jälkeen päivä ja maisemat alkoivat toistamaan itseään kuin aikuisuus. Lopulta Cebreiron päästyä ollaan jo Galicia puolella, mikä tarkoittaa lopun alkua. Joka on haikeaa ja joka kuvastaa lopulta kuolemaa.</p>		
--	--	--	--

ODOTUKSET			
Täyttikö pyhiinvaellus odotuksesi?	<p>Ensimmäisellä oli 26 vuotias, työtön, Camino oli tie ulos ja aikaa miettiä mitä tekee, vaikka ei päässyt Santiagoon kävelleet etapit auttoivat ymmärtämään, että mikään ei voi estää saavuttamasta sitä mitä haluaa. Oppi sietämään kipua. Tapasi mahtavia ihmisiä, joihin on vieläkin yhteydessä. Auttoi paikkaamaan välit ystäväänsä. Tuntuu surulliselta olla joku vuosi tekemättä pyhiinvaellusta.</p> <p>Caminolla huomaa minkälainen todella on, esimerkiksi että ei ole järjestelmällinen ja jättää asiat viime tippaan.</p> <p>Enää ei odota hengellistä kokemusta, koska pyhiinvaellus-</p>	<p>Kyllä. Luuli että Camino olisi vain tylsää kävelyä alusta loppuun mutta se kääntyi sisäiseksi kokemukseksi.</p> <p>Kävely, puhuminen ystävälle, heijastukset puhutuista asioista, toisten ihmisten tapaaminen, yhteys luontoon, näkeminen miten ihmiset elävät pienissä kylissä, tähtien katselu, universumin ajattelu ja sen vaikutus elämään.</p>	<p>Aloitti ilman odotuksia. Päälimmäisenä vain halu nähdä miten se menee.</p> <p>Fyysisesti ylitti itsensä.</p> <p>Uskoo, että seuraava pyhiinvaellus tulee kuitenkin olemaan erilainen, sillä on muuttunut ihmisenä, reitti ja maisemat muuttuvat.</p>

	ten kestot ovat liian lyhyitä. Odottaa kuitenkin, että pääsee käsittelemään mielessä olevia asioita. Ei koe tarvitsevana hengellisyyttä.		
--	--	--	--

Kysymys	Pyhiinvaeltaja 4	Pyhiinvaeltaja 5	Pyhiinvaeltaja 6
	Ei ensikertalainen. Vaeltanut yksin ja ystävien kanssa.	Ensikertalainen. Vaelsi kahden ystävänsä kanssa.	Ensikertalainen. Työkennellyt vuosien ajan Santiago de Compostelan katedraalille. Kirjoittanut pyhiinvaellustodistuksia. Vaelsi 3 kaverin kanssa. Oli miettinyt pyhiinvaellusta pitkään.
REITTI			
Reitti, aloituspaikat, kilometrit	mm. Portugalilainen reitti 2017. Porto Santiago. n. 200km.	n.100km. Portugalilainen reitti. Porto-Tui.	Portugalilainen. Porto-Santiago. n. 200km.
Syy reitti valintaan	-	-	-
Suunnittelitko matkan itse tai käyttikö	Suunnitteli yksin. Ei matkanjärjestäviä.	Ystävä suunnitteli kaiken. Ei matkanjärjestäjiä.	Suunnitteli ystäviensä kanssa.

matkanjärjestävän palveluja			
Suunnittelitko koko matkan etukäteen?	Osittain.		Selvitti etukäteen Kristilliset majapaikat.
Kuljetuspalveluiden käyttö. esim. taksi, rinkan kuljetus	Kerran taksilla 7 km.	Ei käyttänyt mitään matkaa helpottavia palveluja.	Ei käyttänyt.
Varasitko majoituksen etukäteen			Ei. Selvitti etukäteen missä on lahjoituksilla toimivat Kristilliset majapaikat ja heräsi aikaisin ollakseen ensimmäisenä niissä, koska ne olivat tosi pieniä ja suosittuja paikkoja.
Piditkö yhteyttä ulkomaailmaan	Käytti internettiä saman verran kuin yleensä.	Saman verran kuin yleensä, tosin sillä rajoituksella, että piti olla WIFI.	Jonkin verran.
MOTIIVIT			
Mitkä olivat motiivit pyhiinvaellukselle?	Uskonto sekä partiotausta.	Uskonto ja partiotausta. Kävely, luonto ja nukkuminen jaetuissa makuusaleissa olivat innostavia	Uskonnolliset syyt, tietenkin! Halusi myös päästä osaksi Caminoa, sillä kuulee siitä paljon tarinoita työnsä kautta. Oli myös vaikea hetki

		tekijöitä.	elämässä ja tarvitsi irtioton.
Suunnittelu prosessi ja pyhiinvaellukselle valmistautuminen	Viimeiselle pyhiinvaellukselle oli kaikki jo valmiina, Antoi vinkkejä mukaan lähteville ystäville. Ei hengellistä valmistautumista.	Sai vinkkejä ystävältään varusteista. Teki fyysisiä harjoituksia ennen matkaa. Ei hengellistä valmistautumista.	Osti varusteet vaelluskengistä rinkaankin. Varustautui myös useilla lääkkeillä. Ei hengellistä valmistautumista.
Muuttuiko matkan tarkoitus pyhiinvaelluksen aikana?	Fyysisen kivun kautta ymmärsi paremmin, kuinka tärkeää uskonto on hänelle käsitellessä vaikeita asioita elämässä.	Fyysinen kipu toi lähemmäksi omia rajojaan. Uskonnon merkitys korostui haasteellisissa olosuhteissa.	Ei varsinaisesti. Tiesi mitä oli lähtenyt hakemaan. (rauhaa kävelyn ja rukouksen kautta.) Pystyi käsittelemään henkilökohtaisia ongelmia, kun ei tarvinnut stressata. Tunsu itsensä iloiseksi kun sain Compostelan ja oli vihdoinkin yksi "heistä".
HENGELLISYYS			
Oliko matka hengellinen kokemus?	Kyllä.	Kyllä.	Kyllä.
Mitkä asiat tekivät pyhiinvaelluksestasi hengellisen kokemuksen?	Pystyi tuntemaan yhteyden jo useita vuosia sitten pyhiinvaelluksen	Rukoukset aamuin ja iltapäiväin, kun oli yksin (ei käynyt jumalan palveluk-	Pyhiinvaeltajien yhteinen illallinen, missä oli kristittyjä ympäri maailman ja sai olla osa sitä

muksen?	<p>tehneiden Kristittyjen kanssa. Ja kuuluminen suureen uskonnolliseen yhteisöön teki onnelliseksi.</p> <p>Fyysinen kipu, jota pystyi käsittelemään uskonnon kautta.</p>	<p>sisä, sillä ei halunnut jättää ystävänsä yksin).</p> <p>Myös muiden kristittyjen tapaaminen.</p> <p>Kirkot ja seurakunnat, joita oli matkan varrella.</p>	<p>yhteisöä. Buen Camino tervehdykset. Pikku kylien majoitukset. Hostelli majoitus. Yöllä herääminen ja vaeltaminen tähtien alla. Kaikki edellä mainitut auttoivat ymmärtämään "the magic of the way".</p>
ODOTUKSET			
Täyttikö pyhiinvaellus odotuksesi?	<p>Oli yllättynyt, kuinka hyvin pystyy sietämään fyysistä kipua. Oli myös iloinen jae-tusta kokemuksesta ystäviensä kanssa vaikka yksi heistä ei ole kristitty.</p>	<p>Se oli juuri odotusten mukainen.</p> <p>Vaikka kunnioit-taakin kaikkia syitä pyhiinvaellukselle, oli harmis-saan, kun myös ei kristityt majoittui-vat samoissa pai-koissa. He olivat myös niitä, jotka käyttivät aina kai-ken kuumaa ve-den.</p>	<p>Kärsi vähemmän mitä oli odottanut. Muuten kaikki odotukset täyttyivät.</p>